REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.— Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURÍ de ANUNȚURÍ:
în Viena la N. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. în Budapesta: la A. V. Goldberger. Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Duminecă 9).

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare. Tĕrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 lunĭ 12 c., pe trei lunĭ 6 coróne. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 50.—Anul LXV. Brașov, Duminecă 3 (16) Martie. 1902.

Dușmanul nu dórme.

Tot mai mult sunt împresurate de dușmanĭ redutele nóstre menite a da scut și adăpostire neamului român în desvoltarea sa națională.

Trecură aprópe cincĭ anĭ, de când s'a zărit din nou o mișcare suspectă la una din redute, pe când canonada asupra posițiunei nóstre în general continua fără de întrerupere. Inimicul mobilisase pe toțĭ călugării și iesuiții sĕi în talar și în frac cu scop de a lua cu asalt fortărĕța bisericei române unite.

Sunt vechĭ uneltirile, ce țintesc la nimicirea caracterului național al bisericelor nóstre. Inceputul vor sĕ-l facă cu Metropolia Blașiului și privilegiul li'l dă așa numita regulare, a autonomiei catolicilor. Contrarii ḑic că uniții sĕu greco-catolicii nu s'ar deosebi de romano-catolicĭ de cât numai prin rit, așa-déră când e vorba de organisarea autonomiei bisericescĭ de ce sĕ nu fie aruncațĭ într'o căldare cu ceștĭ din urmă?

Ei uită numai un lucru că Metropolia română unită e înarticulată în lege ca biserică independentă, ce este, că prin lege (art. 43 din 1868) îi este garantată aceeași autonomia, de care se bucură și celelalte confesiunĭ recepte; uită mai ales, că este biserică națională și numai așa a avut și are înțeles de a esista și că acésta o recunósce apriat bulla papală dela 1853, prin care Metropolia de Alba-Iulia fù scósă de sub jurisdicțiunea primatelui dela Strigoniu, declarându-se, că este independentă și „instituită pentru Românĭ ca limbă română“.

Nu este dér numai ritul și disciplina, ci sunt mai vĕrtos așeḑămintele ei rĕsăritene, limba liturgică și caracterul ei român, ce-o separéză de biserica catolică unguréscă.

Dușmanii sciu bine, că-i așa, dér le trebue un pretext, sub care sĕ atace viéța și independența bisericei române, și l'au găsit.

Lungul timp dela 1897, de când s'au început nouele uneltirĭ în contra independenței Metropoliei române de Alba-Iulia, — carĭ uneltirĭ au fost provocate la început între Românii unițĭ contra-mișcarea, ce a culminat în adunarea de protestare dela Clușiŭ, — a trecut par'că așa de iute ca ș'o ḑi peste care s'a lăsat o negură désă.

Acum, după ce negura a dispărut cei din redută zăresc deodată în cea mai mare apropiere, un nou șanț construit de dușman pentru a strînge cercul de fer în jurul lor.

Ce s'a întêmplat? Cum au ajuns lucrurile aci?

Mișcarea de protestare, ce se începuse la 1897 și care luase un avênt atât de puternic, a fost urmărită de către cercurile bisericescĭ mai întâiŭ cu óre-carĭ temerĭ. După aceea s'au alăturat și aceste cercurĭ la ca, și au reușit în deosebĭ a face ca la adunarea din Clușiŭ (din Iunie 1897) sĕ precumpănéscă părerea, că causa trebue lăsată cu totul în mâna Archiereilor, ca ei sĕ intervină la locurile competente și sĕ lucreze și stăruéscă după cea mai bună chibzuire în apĕrarea ei, ér clerul și poporul sĕ aștepte în liniște resultatul demersului aechiereilor.

Nu putea fi nimic de obiectat în ce privea acțiunea episcopatului, chiemat în prima linie a interveni cu autoritatea sa; dér óre fost'a consult și favorabil causei de a se pune așa ḑicênd stavilă acelei mișcărĭ defensive, ce a pornit din sînul poporului credincios în vara anului 1897 și care, continuându-se, ar fi pregătit cât de bine spiritele, pentru luptele marĭ și grele, ce stau încă înainte?

Noi credem că nu.

Decă acțiunea Archiereilor noștri era însoțită de-o mai puternică manifestare a dorințelor și voinței poporului în acești patru anĭ trecuțĭ, atuncĭ, mai credem, că pasul lor de protestare întreprins față cu Congresul unguresc, care și-a arogat dreptul de a dispune și asupra sórtei Metropoliei independente de Alba-Iulia, ar fi avut alt efect, decât l'a avut după împărtășirile fóiei bisericescĭ din Blașiŭ, ce le publicăm mai jos.

Amintita fóiă descopere tot periculul situațiunei create prin „nedémna și perfida“ procedere a congresului din Pesta și avertiséză cu totĭ sĕ stea gata a primi avisul Archiereilor.

Acésta este corect și potrivit cu împrejurările de față. Dér óre n'ar fi și mai potrivit décă clerul și poporul bisericei s'ar desmetici din amețéla, în care l'a adus tactica vrășmașilor și ar reapuca firul luptei de apĕrare începute la 1871 și continuete câte-va momente la 1897?

E lucru mare ce se pregătesce în contra românismului, lucru care interesézá pe toțĭ Românii, căcĭ de ar succede — ceea ce însĕ nu va fi — planul dușmanilor bisericei nóstre naționale față cu uniții, acésta ar avé cele mai fatale urmări și pentru biserica soră.

Revista politică.

Foile unguresci sunt pline érăși cu atacurĭ vrășmașe în contra nóstră a Românilor. De astă-dată au luat la țintă tinerimea română de pe la universitățile unguresci. Și étă pentru-ce: Anul acesta se va ține în Budapesta congresul federațiunei internaționale a studenților. „Patrioții“ noștri au aflat, că studenții români dela universitățile din Ungaria vréu sĕ apară în congresul din Budapesta alăturĭ de studenții din România, adecă sĕ se grupeze după naționalitate. Ajunsă la urechile șoviniștilor scirea acésta, rectorul universității din Budapesta a afișat la adresa tinerimei române dela universitate un strașnic avertisment, în care ḑice, că „este o agitație nepatriotică, décă acei cetățenĭ ungarĭ, carĭ sunt de limbă română vor sĕ ia parte la congresul studențesc nu în rĕndurile tinerimei din patrie, ci în secția strĕinilor așteptațĭ ca óspeți la acest congres, și sĕ caute a demonstra în contra legilor și a păcii țerii ospitaliere“. Rectorul avertiséză decĭ pe „agitatorii (!) supușĭ jurisdicțiunei disciplinare a senatului universitar, că nu li-se vor tolera uneltirile (!) și că din universitate se vor esclude toțĭ infidelii (!), carĭ oferindu-se strĕinilor, vor produce disonanță în rĕndurile tinerimei națiunei, ațîțând ura de rassă“.

Afacerea acésta a fost discutată și în dieta din Pesta în urma unei interpelațiunĭ făcute de deputatul Sebes Dénes. Ministrul de culte și instrucțiune Wlassics respunḑênd interpelației ḑise, că acțiunea tinerimei române o consideră de cel mai mare „irredentism“, (!) ce a vĕḑut el vre-odată, și a promis, că va lua cele mai energice mĕsurĭ, ca congresul sĕ nu fie esploatat în scopul demonstrațiunilor politice naționale.

Prigonirile s'au și început în contra tinerimei universitare române. După cum cetim în foile unguresci rectorul universității din Budapesta a chemat la sine pe tinerii Octavian Goga, Ioan Lupaș și Virgil Moisil, pe carĭ îi bănuesce, că ar fi „matadorii“ mișcării.

*

In cabinetul lui Szell a isbucnit o nouă crisă. După fostul ministru de comerciu Hegedüs se duce și ministrul de honveḑĭ br. Fejarvary. Causa demisiunei lui Fejervary e numirea lui Horanszky în locul lui Hegedüs, numire făcută fără de a fi fost întrebat și Fejervary. Acesta a declarat odată, că nu va sta în cabinet alăturĭ de un corifeu al fostului partid apponyist, care la 1899 a fusionat cu partidul dela putere. El vré sĕ-șĭ

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Poesie inedită.*)

De Mihail Eminescu.

Ea mergea acuma 'n codru,
Și mĕ iau tiptil pe urmă;
Când ajung cu ea alăturĭ,
Simt suflarea mĭ, că se curmă.

Mai rĕsuflu înc'odată,
Dic o vorbă, — ea tresare
Și se uită 'ntr'altă parte,
Și rĕspuns de loc nu are.

Dér mereu de ea m'apropiu
Și-i vorbesc cu dulce sfaturĭ, —
Ea se apĕră c'o mână,
Dér se uită tot în laturĭ.

Și pe talie-i pun brațul,
Ea și fuge, va sĕ scape, —
Dér o țin mereu spre mine,
Mai aprópe, mai aprópe.

Mai nu vré, și mai se lasă,
Capul ei mi-l pun pe umĕr,
Pun pe ochii 'nchișĭ, pe gură,
Sărutărĭ fără de numĕr.

Și pe piept o strîng și-o leagăn,
Rĕsuflarea-mĭ se sfîrșesce.
O întreb de-i dulce ast-fel,
O întreb de mĕ iubesce.

Ér ea ochii și-i deschide,
Ochii marĭ și plutitorĭ:
„Tu-mĭ eștĭ drag și-mĭ placĭ dér [numai
„Eștĭ obraznic une-orĭ“.

*) Publicată în revista „Sĕmĕnătorul“.

In situație primejdiósă.

Episod din rĕsboiul de secesiune din America, de Fr. C. Wickede.

— Fine. —

„Missus, aicĭ vĕ aduc nisce pescĭ, pe carĭ i-am prins adĭ diminéță“, se audi o voce lângă dênsa.

Ca un sol ceresc veni bĕtrânul sclav la ea în césul de mare primejdie — ea și bărbatul ei îl ajutaseră pe sclav înainte cu mai multe lunĭ, când sclavul fusese bolnav. Acum voia sĕ ajute și el după putință. In acesta, care n'a uitat micul lor ajutor, ar puté avé încredere. Îl chemă decĭ în căsuță și îi spuse totul.

„Décă vré Dumneḑeu, Missus, îl vom scăpa. Cunosc locul și trec adesea pe acolo, am sĕ-i duc numai decât ceva de mâncare“, ḑise bĕtrânul Negru. „Fiĭ liniștită, bĕtrânul Sam vĕ va aduce mâncare de ajuns“.

„Dér cânii, Sam—cânii acei grozavĭ“ — gemea tînĕra femeie.

„De aceia mĕ sciu eu apĕra, nu numai odată s'au luat ei după mine, dér eu am un mijloc bun contra mușcăturei lor“. — Și cu o strașnică înjurătură asupra cânilor, plecă.

Multe ḑile de-arêndul se ținù de vorbă și le aducea de mâncare, pescĭ și vînat, ba câte odată și pâne, ér biata Lilly abia aștepta sĕ-l vadă, căcĭ totdéuna îi aducea scirĭ despre bărbatul sĕu. Starea acésta de lucrurĭ însĕ n'a putut dura în vecinicie. Fără sĕ scie, fie-care mișcare a ei era spionată și spionii au aflat nu peste mult, că între negru și între fugariu este o legătură.

„Pentru numele lui Dumneḑeu, Sam ce s'a întêmplat?“ strigă ea palidă și speriată, când Negrul într'o după amiadă întră în casă aprópe leșinat de pierderea de sânge.

„Ce s'a întêmplat Missus? Cânele! Cânele“.

Ce câne? vorbesce, repede! — Dumneḑeule! Au aflat unde este bărbatul meu?

„Incă nu, Missus, de astă-dată bĕtrânul Sam a tras pe sfóră pe mișelul cu pielea albă“ și un rîs stâlcit îi alungă pentru moment espresiunea durerii de pe față.

„O, Sam, tu eștĭ rănit — greu rănit!“

„Da, Missus, puțin, cânele m'a sfâșiat nițel, dér pe Dumneḑeu, Massa este în siguranță și cânele la dracul!“

Hainele lui sdrențuite și pătate de sânge și rănile de pe corpul lui arătau ce luptă crâncenă a avut cu animalul sĕlbatec. Era tocmai gata, sĕ ducă de mâncare omului prigonit, când de-odată aude lătratul furios al cânelui în dosul sĕu, tocmai când era sĕ cotéscă pe lângă stâncă. De împușcat nu-i era permis sĕ

ţină cuvêntul, şi nevrênd sĕ se solidariseze cu cabinetul din care face parte Horanszky, îşĭ dă demisiunea. Alaltăerĭ br. Fejervary a fost în audienţă la Maj. Sa şi cu ocasia acésta şĭ-a înaintat petiţia de demisionare. Afacerea a întrat aşa-dér în stadiu acut

*

Sĕptĕmâna acésta *dieta ungară* a sfirşit cu desbaterea budgetului ministeriului de interne şi a întrat în desbaterea budgetului ministeriului de *agricultură*. In şedinţa dela 13 Martie a luat cuvêntul şi contele *Karolyi* Ales. cunoscut de corifeu al mişcării agrare. El a vorbit şi despre *Românĭ* şi de băncile românescĭ, mai ales de „Albina“, care „urmăresce scopul de a da împrumuturĭ cât mai numeróse, ca apoi la timpul sĕu, când ţĕranul nu póte plăti, sĕ-l esequeze şi nimicéscă. Astfel se pregătesce clasa de mijloc română în Ardeal,—un mare rĕu acesta“. Karolyi, firesce, a vrut sĕ ḑică, că băncile românescĭ i ar nimici pe ţĕranii ungurĭ şi calomnia asta a fost subliniată de întréga dietă cu aprobărĭ. Când e vorba de Românĭ, scot din gură cuvintele cele mai de hulă şi ocară, cum a făcut'o de pildă în şedinţa dela 12 l. c. br. *Feilitsch*, care a ḑis, că Românii din munţĭ pustiesc pădurile şi păşunile erariale şi le folosesc spre scopurĭ daco-române. că Românul e leneş şi trândav şi décă este aţiţat, e în stare sĕ se dedea la sĕlbătĕciile cele mai marĭ etc N menĭ nu s'a găsit, care sĕ protesteze în contra acestor calomnii rĕutăciόse.

*

Sĕptĕmâna trecută *Burii au raportat lângă Meribogo o mare victorie asupra Englesilor*. Ei a bătut straşnic armata generalului engles *Methuen*, care cu 1300 ómenĭ voia sĕ dea năvală asupra armatei generalului bur *Delarey*. Burii însĕ au atacat pe neaşteptate pe Englesĭ, li-au luat tóte tunurile, muniţiile şi bagagele, au omorît 65, au rănit 119 şi au prins 553 Englesĭ, ér 201 din ei au dispărut. Insuşĭ Methuen fù rănit şi prins. Tot atuncĭ Burii au nimicit colóna lui *Greenfell*, care mai înainte de desastrul dela Meribogo nisuia sĕ se unéscă cu Methuen, ca împreună sĕ atace pe Delarey sub munţii Magalies. Tóte tunurile şi bagagele lui Greenfell au căḑut în mânile Burilor, armata căruiau au nimicit'o.

Pe când Burii, acest popor-minune, se pórtă cu atâta vitejie, nemulţumirea în Anglia cresce într'una şi neîncrederea în guvern e mare. Situaţiunea o agravéză şi împrejurarea, că în Irlanda spiritele sunt fórte iritate. Unele din regimentele, carĭ erau sĕ fie trimise în Africa, au fost espedate în Irlanda Se ḑice, că regele Eduard era sĕ plece în Irlanda, ca prin presenţa lui sĕ mulcoméscă spiritele. Vice-regele Irlandei însĕ a dat de scire consiliului de miniştri, că nu ia rĕspunderea pentru siguranţa persónei Regelui. In urma acésta regele a renunţat la călĕtorie.

Congresul catolic unguresc şi Metropolia română unită.

Tocmai la spartul têrgului, în şedinţa sa din urmă, congresul din Budapesta pentru autonomia catolică, s'a ocupat şi de protestul provinciei metropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş, însĕ într'o jumĕtate de óră a trecut peste el simplu la ordinea ḑilei.

Etă ce scrie cu privire la acésta fóia bisericéscă-politică „Unirea“ din Blaşiŭ:

Lunĭ în 10 crt. congresul regnicolar catolic, şĭ-a încheiat şedinţele.

Şedinţa acésta pentru noi are un interes deosebit. Anume, în şedinţa acésta a presentat presidentul Szapáry memorandul episcopatului nostru adresat primatelui în causa autonomiei. In acel memorand era arătat, că provincia nóstră bisericéscă de Alba-Iulia şi Făgăraş prin Bulla sa de instituţiune, a fost scósă de sub orĭ şi ce jurisdicţiune bisericéscă din ţéră şi a fost subordinată direct şi nemijlocit numai Sfântului Scaun Apostolic al Romei. De aicĭ s'a dedus consecinţa, că subordinarea, orĭ contopirea acestei provincii bisericescĭ în organismul autonomic comun al bisericiĭ catolice din Ungaria, ar fi însemnat violarea independenţei acestei provinciĭ. Drept aceea memorandul arată primatelui. că participarea provinciei nóstre bisericescĭ la congres e imposibilă. Memorandul se termină cu rugarea, ca primatele sĕ intrevină la Maiestatea Sa, ca şi pe séma provinciei nóstre bisericescĭ sĕ se concédă convocarea unui congres autonomic deschilinit de congresul bisericiĭ latine, care congres provincial sĕ prelucre un statut autonomic propriŭ pe séma provinciei nóstre bisericescĭ.

Memorandul acesta, a fost adresat primatelui ca la presidentul congresului regnicolar, ér nicĭ decât ca la primate, şi el l'a transpus spre desbatere şi resolvare congresului. Congresul l'a străpus comisiunei de 27 spre studiare şi facere de propunere meritorie.

Am tot aşteptat sĕ vedem raportul comisiunei de 27.

În schimb vedem, că congresul n'a luat în nicĭ o considerare memorandul episcopatului nostru, ci a pertractat şi fixat un statut, care după titula sa are sĕ fie statut şi pentru biserica greco-catolică din Ungaria şi în care sĕ face amintire şi de provincia nóstră mitropolitană. Cu un cuvênt, congresul se pare, că a făcut statut şi pentru noi, măcar că în congres nu eram representaţĭ.

După-ce acum statutul a fost primit în dóuĕ cetirĭ şi urma numai verificarea definitivă a textului în cetirea a treia, după-ce va sĕ ḑică orĭ-ce modificărĭ erau imposibile, în şedinţa din urmă, şedinţă curat numai formală, se ia act şi de memorandul episcopatului nostru.

Dér cum s'a luat act?

Nicĭ nu s'a admis la cetire, măcar sĕ audă membriĭ congresului argumentele episcopilor noştri contra contopirei în organismul autonomic comun şi sĕ vadă la ce pericol espun biserica nóstră prin tendinţele lor de contopire. Congresul a recurs la un mijloc nedemn, şi sub titlu, că memorandul a fost adresat primatelui, l'a retrimis simplu la primatele, declarându-se necompetent a da rĕspuns episcopatului nostru.

Am ḑis, că nedemnă a fost apucătura acésta a congresului, pentru-că memorandul a fost un rĕspuns la convocarea primatelui, care cerea, ca şi provincia nóstră bisericéscă sĕ participe la congres. Şi în memorand se arăta, că provincia nóstră nu participă la congres. Aşa déră memorandul a fost adresat primatelui ca la president al congresului, ér nu ca la primate, de-órece ca primate nu are nimic de a face cu episcopatul provinciei nóstre bisericescĭ.

De aci urméză, că primatele a lucrat corect, când a străpus memorandul la congres. Şi după tóte regulele parlamentare, cea dintâiu cestiune de desbătut în congres ar fi trebuit sĕ fie memorandul nostru. Anume îndată la constituire ar fi trebuit sĕ se constate, décă tóte bisericile din Ungaria sunt representate la congres şi, décă prin urmare congresul e capace de a aduce decisiunĭ valabile. Atuncĭ trebuia sĕ se ia la cumpĕnire motivele de neparticipare ale provinciei nóstre şi trebuia sĕ se provóce o decisiune preaînaltă a supremului Patron şi numai după aceea sĕ se fi purces mai departe cu statutul.

Nedemnă şi perfidă a fost decĭ procedura congresului. Ea ne arată apriat, că tendinţa congresului este contopirea nóstră în organismul autonomic. Procedura acésta dovedesce din nou, că scopul autonomiei proiectate nu este scop bisericesc, ci curat scop politic. Vor sĕ foloséscă biserica de mijloc pentru desnaţionalisarea bisericei nóstre.

Ei bine, scopul n'au sĕ şi-l ajungă. În contra voinţei nóstre nu ne póte nime pe lumea acésta contopi într'un organism, care nu ne convine. În politică mai umblă cu terorismul. In biserică, în domeniul consciinţei, *nu are valóre nicĭ o putere luméscă.*

Fóia din Blaşiŭ încheie ḑicênd, că e timpul suprem de *acţiune*, că scut şi apĕrare se póte aştepta dela Maj. Sa ca înalt patron al bisericei şi dela Scaunul apostolic al Romei, şi-şĭ esprimă convingerea, că Archiereiĭ noştri nu vor întârḑia nicĭ un moment a-se apropia de aceştĭ doi factorĭ şi, că aceştia de sigur vor afla ascultare. Décă Archiereiĭ ar simţì că le e greu sĕ rĕsbéscă, „deie numai un semn şi cu mic cu mare vom sărì ca leiĭ şi vom apĕra sanctuarul nostru de profanarea contrarului“.

Un rĕspuns la articolul „Volniciile unui matriculant“.*)

La corespondenţa părintelui Băliban din Acâş, în care a descris purtarea necuviinciósă a matriculantului din acea comună, un amic al fóiei nóstre ne trimite textul circularei ministrului de interne r. u. din 35 Noemvrie 1895 Nr. 103,373 care este următorul:

Cătră toţi şefiĭ comitatelor!

Din causa multor dubietăţĭ ivite, şi a plânsorilor mie subşternute, aflu de lipsă cu privire la formalităţile carĭ se pot pretinde dela părţĭ cu ocasiunea legei căsĕtoriei civile, a dispune următórele:

....Oficialul stărei civile este dator a-se înfăţişa la încheiarea căsĕtoriei cu eşarpă în colorĭ naţionale şi în vestminte onorifice corĕspunḑĕtóre, încât se póte în atilă, şi trebue sĕ pórte tot-odată grije, ca legătura căsĕtoriei sĕ se întêmple cu solemnitatea recerută şi cu seriositatea corĕspunḑĕtóre insemnătăţei aceleia. *Nu este însĕ iertat sĕ manifesteze o atare ţinută, carea legătura căsĕtoriei ar înfăţişa-o de o imitaţiune a ceremonialului bisericesc,* şi ar fi aptă de a reţinè pre miretei dela cununia bisericéscă.

In urma dispoşiţiunilor acestei circulărĭ, oficialul stărei civile, care intrevine la încheiêrea unei căsĕtorii, are decĭ datoria de a pretinde cu stricteţe, ca mireteii şi martorii lor sĕ se înfăţiseze în vestminte corĕspunḑĕtóre caracterului sĕrbătoresc a legăturei de căsĕtorie şi şi referinţelor lor proprii. Din contră *oficialului stărei civile, nu-i este permis de a trece peste recerinţele de sus.*

Anumit ***este oprit de a pretinde, sĕu de a condiţiona intrevenirea la încheierea căsĕtoriei dela aceea, ca***

*) A-se vedé nr. 44 al „G. Tr.“

împusce, ca sĕ nu se tradeze. Dér credincios, până la cea din urmă rĕsuflare, era hotărît, a-şĭ sacrifica viéţa, décă va cere nevoia. Cu cuţitul în mână aştepta pe duşman, care era sĕ-l apuce în acea minută. Lupta a fost scurtă şi desperată. Sam rĕmase biruitor. Când persecutorii sosiră la acel loc, unde animalul fù străpuns şi aruncat în adîncime, erau şterse tóte urmele, ér Sam era dispărut, luând drumul spre casa femeii nenorocite.

„Şi bărbatul meu — sĕrmanul meu Lewis?“ întreba femeia bandajând ranele.

„El e încă cât-va timp în siguranţă, însĕ va trebui sĕ profite de prima ocasie, ce i-se va presenta, ca sĕ scape. Acum înainte de tóte trebue sĕ-i ducă de mâncare micul Robert, în locul meu, alt-fel suntem cu toţii perduţĭ — drumul îl cunósce deja.

Cugetul, că trebue sĕ-şĭ lase iubita fiinţă pericolului şi în mânile duşmanilor rĕsbunătorĭ, era pré îngrozitor, pentru-ca sĕ-l pótă esecuta numai decât. Avea sĕ alégă între douĕ lucrurĭ: Orĭ sĕ espună copilul primejdiei, orĭ sĕ-şĭ lase bărbatul sĕ móră de fóme. Ea nu putea sĕ mérgă.

Cu ce inimă strîmtorată lăsà a doua ḑi pe băiat sĕ mérgă! De câte-orĭ i-a repetat cum trebue sĕ se pórte! Cu o rugăciune pe buzele ei palide pentru-ca Dumneḑeu sĕ-i păzéscă copilul, — se uita după el, cum întra în pădure, pentru a nu se mai întórce póte. Cugetul acesta era insuportabil.

Băiatul trecù cu precauţiune prin pădure, urcà dealul gâfâind sub povara, ce o purta. Era deja aprópe de ascunḑĕtóre şi inima mamei era înviorată de raḑa speranţei. Când el se coborì în vale, mama îl perdù din vedere şi când reapărù dincolo, era deja în mânile soldatului, care jurase tatălui rĕsbunare, când după scăparea lui, nu-l găsi acasă. Uitând de primejdie striga în naivitatea lui copilăréscă: „Tată! Tată!“, cum era deprins a striga întotdéuna, când era ameninţat. Sângele mamei i-se închegase în vine şi trebuia sĕ-şĭ reculégă tóte forţele, ca sĕ se pótă stăpâni şi sĕ nu alerge în urma copilului. Insĕ de sigur, soldatul nu putea sĕ-i facă nicĭ un rĕu copilului, care era atât de tînĕr şi nevinovat. Fie-care cuvênt rostit de soldat îi ajungea la urechĭ, ér ea asculta ghemuită la pămênt. „Aha, micule, te-am prins! Scieam eu, că décă voiŭ pândi pe puiŭ, am sĕ descoper întrarea la visuina vulpoiului. Are sĕ-mĭ plătéscă ostenelele, ce le-am avut“.

„Tată, tată!“ — rĕsunà din nou din pieptul copilului, însĕ un zimbet amical se vedea pe faţa sĕlbaticului rebel, când se gândi, cât îi este de uşor a descoperi acum ascunḑişul desertorului.

„Nu trebue sĕ-l strigĭ. Vino şi mĕ du la el.“

„Nu vréu, căcĭ tu ai de gând sĕ-l omorĭ!“ Şi curgeau lacremile din belşug pe obrăjorii lui.

„Vino. ţie nu-ţĭ fac nimica. Veḑĭ îţĭ dau banii ăştia, décă mĕ ducĭ“, şi arătà copilului nisce monede de aramă.

„Mama m'a oprit, sĕ spun cuiva, unde este tata şi nu-ţĭ arĕt drumul. Mama spunea, că voi sunteţĭ ómenĭ rĕi“.

„Oho! Aceştĭ corbĭ învaţă curînd a croncăni — acésta o sug cu laptele mamei. Ai sĕ-mĭ spui îndată?“

Copilul însĕ a rĕmas statornic — nicĭ linguşire, nicĭ mituire, nicĭ ameninţare nu-l putură îndemna sĕ tradeze pe tatăl sĕu. Perḑêndu-şĭ răbdarea, omul jurà, că îl va spânzura de cel dintâiu copac, pentru a vedé, décă acésta nu-l va scóte pe bĕtrânul vulpoiŭ din vizuină“.

„Te rog, te rog, lasă-mĕ sĕ fug, nu mĕ spânzura“, ḑicea copilul, când simţia funia în jurul gâtului. „O, tată, mamă“, Dér la urechile tatălui cuvintele desperate ale copilului nu ajunseră, ér mama îngenunchia, lipsită de curaj, cu ochii înholbaţĭ, hipnotisată óre-cum, ca şi pasĕrea la vederea şérpelui. Décă şi-ar fi putut scăpa copilul, ridicându-şĭ numai un deget şi n'ar fi fost capabilă sĕ facă nicĭ măcar atâta.

„Pe Dumneḑeul meu, copile, te spânzur, décă nu vorbescĭ!“ — Nu se auḑia nicĭ un rĕspuns, ér privirea implorătóre a copilului nu avea nicĭ o înrîurire asupra sĕlbaticului.

„Auḑĭ, băiete? Te întreb pentru ultima óră“, şi aruncând un capĕt al funiei peste o crengă şi trăgênd de ea, ḑicea către sine însu-şĭ: „Amar este, sĕ móră cine-va aşa tînĕr!“ şi par' că o umbră de milă i-s'ar fi furişat în inimă. „Insĕ ce? El are sĕ créscă mare şi va fi şi el contra nóstră!“ — Atuncĭ trase de funie şi micul corp se ridicà în aer, dând din picióre.

miresa sĕ pórte cunună de miresă, séu ca mireteii, séu unul din ei, orĭ suita lor sĕ pórte însemne, carĭ ar aminti căsĕtoria eclesiastică, séu în genere sĕ foloséscă însemne obicĭnuite, séu sĕ sĕvêrşéscă orĭ-ce manifestărĭ simbolice.

Mai departe este oprit de a pretinde, ca mireteii, afară de cei doi martorĭ prescrişĭ în § 39 a legei despre căsĕtorii 1894 Art. XXXI., sĕ aducă cu sine şi nuntaşĭ. După-ce însĕ conform §-lui 37 a citatei legĭ legătura căsĕtoriei sĕ întêmplă publice, este lucru natural, ca din îndemn propriu, nuntaşii încă se pot înfăţişa şi oficialul civil dela înfăţişare nu-i póte opri.

Compunerea listelor electorale.

Primăria Braşovului — pe temeiul relaţiunei primite dela comisiunea centrală electorală a oraşului — aduce la cunoscinţa tuturor, că deputaţiunile alese cu scopul de a compune listele generale pentru alegerile dietale (pe basa cărora se fac şi alegerile în comitat şi comună), carĭ liste vor avé valóre în decursul anului 1903, vor începe lucrările lor Lunia viitóre.

Anume deputaţiunea pentru cercul I electoral (Cetate, Braşovu-vechiŭ, Stupinĭ, Dêrste) sub presidiul d-lui Ludovic *Kamner* şi deputaţiunea pentru cercul al II-lea electoral (Cetate-Scheiŭ) sub presidiul d-lui Frideric *Lurtz* — îşĭ vor ţiné, începênd cu ḑiua de Lunĭ 17 Martie st. n. până când îşĭ vor sfêrşi lucrările de conscriere, în *localul oficiului de dare* orăşănesc *şedinţele publice în fie-care ḑi de lucru dela 3—6 óre după amédĭ.*

Fie-căruia îĭ stă în drept sĕ înfăţişeze înaintea acestor deputaţiunĭ şi sĕ-şĭ dovedéscă dreptul electoral.

*

La conscrierea alegĕtorilor se întêmplă ca mulţĭ din aceia carĭ sunt în drept de a fi alegĕtorĭ, sĕ fie lăsaţĭ afară din listă şi de aceea deputaţiunile de conscriĕre ţin şedinţe publice, ca fie-care sĕ se pótă presenta înaintea lor, dovedind cu cărticele de dare, că au dreptul electoral.

Se bucură de drept electoral între alţii:

Acei proprietarĭ, carĭ plătesc dare de pămênt (foncieră) după un venit curat de 16 florinĭ (32 coróne).

Toţĭ proprietarii unei case cu cel puţin trei încăperĭ.

Toţĭ funcţionarii privaţĭ carĭ plătesc dare după salar anual de 700 fl. (1400 coróne) şi toţĭ funcţionarii publicĭ carĭ plătesc dare cel puţin după un salar de 500 fl. (1000 coróne).

Comercianţii, fabricanţii, industriaşii carĭ plătesc cel puţin 10 fl. 50 cr. (21 cor.) dare de venit.

Orĭ şi-a plătit cine-va darea, orĭ a rĕmas cu ea în restanţă, el totuşĭ are (după legea judicaturei Curiei) dreptul a pretinde sĕ fie înscris în listele electorale.

*

După-ce vor fi compuse listele alegĕtorilor, acestea vor fi expuse spre vedere la primăria (antistia) din fie-care comună începênd dela 5 până la 15 Maiŭ n. a. c. In timpul acesta se pot face reclamaţiunĭ, ér observările asupra reclamaţiunilor se pot face până la 25 Maiŭ n. a. c.

SCIRILE DILEI.

— 2 (15) Martie.

Episcopatul român gr. or. la Majestatea Sa Alaltaerĭ, în 13 Martie n., Metropolitul I. *Meţianu* şi episcopii N. *Popea* şi I. *Goldiş* au fost primiţĭ în audienţă de Majestatea Sa monarchul. I. P. S. Sa Metropolitul *Meţianu*, după o scurtă alocuţiune, a predat monarchului memorandul delegaţiunei congresuale în cestiunea mănăstirilor, carĭ au rĕmas încă în stăpânirea Sêrbilor. In memorand Majestatea Sa e rugat sĕ binevoiéscă a resolva cestiunea mănăstirilor din prea înalta sa putere. Monarchul a primit graţios pe archierei şi le-a dat cele mai bune speranţe. I. P. S. Sa Metropolitul I. Meţianu a fost invitat la prândul dela curtea pe ḑiua de adĭ, Sâmbătă.

Societatea „Transilvania“ din Bucurescĭ va ţiné adunarea sa generală ordinară, Duminecă 3 Martie v. La ordinea ḑilei: 1) Darea de sémă a comitetului pe anul 1901; 2) Raportul comisiunei de verificarea socotelilor pe anul 1901; 3) Alegerea comitetului şi comisiunei de verificare.

Lotăriile strĕine în România. Cetim în „*Cronica*“ din Bucurescĭ: „Parchetul a dat din nou în judecată tóte ḑiarele, carĭ au publicat anunţurĭ de-ale lotăriei bulgărescĭ. Asemenea s'au dat ordine severe, de către directia poştelor, tuturor oficiilor postale ca sĕ se confisce tóte scrisorile bănuite că conţin losurĭ. Disposiţiile luate sunt de natură a paralisa cât mai mult posibil accesul loteriilor în ţéră. După cât suntem informaţĭ, la nóuĕle înfăţişărĭ, Parchetul va cere tribunalelor, ca legea sĕ fie aplicată în mod riguros şi condamnarea sĕ nu mai fie aşa blăjină, adecă amenda de 50 lei sĕ fie ridicată la maximum, care este 2000 lei. Trucul colectorilor d'a espedia scrisorile din alte ţĕrĭ şi localităţĭ, a fost dejucat, deóre-ce poşta cunósce perfect relaţiile diferitelor persóne şi imediat ce bănuesce că conţin losurĭ, sunt trimise la parchet, care chiamă pe destinatorĭ acolo ca sĕ le deschidă faţa cu procurorii. Cine vrea sĕ se plimbe pe la parchet, n'are decât sĕ jóce la loteriile unguerescĭ.

Conferenţă în Cluşiŭ. D-l Laurenţiu P. *Florantin* va ţiné în 16 l. c. la 5 óre d. a. o conferenţă publică despre „*Elementele naturei*“ în localitatea casinei române din Cluşiŭ.

Crimă. Din *Chiheriul-inferior* ni-se scrie: Marţĭ în 7 Martie n. cam pe la 10 óre a. m. o crimă oribilă s'a întêmplat în Chiheriul-superior. Curatorul-primarul Leonte Bogdan a ţinut drumul cu trei inşĭ în capul satului la alţĭ trei inşĭ, carĭ merseseră sĕ încarce lemne de stejar în pădure. Neag Ananie sosind cu 2 carĕ încărcate şi 2 feciorĭ ai sĕi la locul numit „Pétra“, rivalii întêlnindu-se aicĭ, Leonte Bogdan ḑise lui Neag Ananie, sĕ mâne carĕle după el, căcĭ lemnele sunt ale lui. Anania s'a opus şi la provocarea a doua, s'a descărcat asupra lui Ananie un glonţ de revolver, plumbul înfigându-i-se în piciorul stâng. Ceea-ce a fost mai dureros, e că în turbarea făptuitorului şi în învălmăşala ce s'a produs, un copil de 12 anĭ fù împuşcat drept în grumaḑĭ şi momentan murì; martorii spun, că după al doilea fecior, Simeon, au descărcat patru glónţe, dér ca prin minune el a scăpat. Atentatorul Leonte s'a ales şi el cu câte-va muchĭ de sĕcure. După scenele acestea, Leonte şiretul s'a dus acasă şi a îngropat arma ucigaşă lângă un prun. Arma însĕ fù aflată de comisia judecătoréscă din Têrgul-Mureşului şi fù confiscată. Leonte e închis, căcĭ s'a predat de bună voie. Victima, adecă copilul cel de 12 anĭ, fù înmormêntat în 9 Martie n. Multă jelanie, multe lacrimĭ şi întristare pe inimile celor presenţĭ. Étă ce face invidia şi ura personală! *I. P. H.*

Pentru masa studenţilor din Braşov au întrat la „*fondul Haralambie T. Stănescu*“ cu ocasia parastasului de un an dela mórtea regretatului Haral. T. Stănescu următórele contribuirĭ marinimóse: D-l Tache Stănescu 40 cor., d-l Aurel Beleş 5 cor., d-l Dr. Eud. Procopovicĭ 10 cor., Dr. Is. Bodea 10 cor., Dr. Ios. Blaga 10 cor., d-şóra Paula de Würtz 10 cor., d-l căpitan Banda 10 cor. şi Ana Fejér 4 cor. Priméscă pioşii donatorĭ cele mai vii mulţumite. — *Direcţiunea şcol. medii gr. or. rom. din Braşov.*

Căsĕtoria moştenitorului tronului muntenegrean cu verişóra regelui Alexandru se va sĕvêrşi la Viena. Inainte de a-se logodi tinerii, a trebuit ca colonelul Constantinovicĭ, tatăl miresei, sĕ céră consimţĕmêntul curţei vienese, şi tot astfel prinţul Nichita pe acela al Rusiei. Ḑiarele sêrbescĭ vorbind de acéstă căsĕtorie, afirmă că regele Alexandru al Serbiei ar fi refusat petrecerea tinerei părechĭ în Serbia.

Prinţul Henric a părăsit America pe bordul vaporului „Deutschland“. Inainte de plecare, prinţul a adresat preşedintelui Roosevelt o telegramă, mulţumindu-i pentru primirea cordială, ce i-a făcut, şi esprimând speranţa, că acéstă visită va întări şi mai mult prietenia între Germania şi Statele-Unite. Preşedintele Roosevelt a rĕspuns, că întarirea acestei prietenii constitue cea mai vie dorinţă a lui.

Puterile protectóre ale Cretei au primit o comunicare din partea prinţului George, guvernatorul insulei, prin care le atrage atenţiunea asupra urmărilor, ce vor resulta din neesecutarea votului dat de Camera cretană, şi prin care cerea alipirea la Grecia.

Mort din causa beţiei. Din *Tihău* ni-se scrie, că în ḑilele de 3 şi 4 Martie, fiind têrg de ţéră la Ciachi-Gârbou, Teodor *Martin* din Tihău mergând şi el la têrg s'a îmbătat şi venind pe drum către casă l'a rĕsturnat o căruţă şi l'a sdrobit. A doua ḑi Martin şi-a dat sufletul. Étă ce face beţia!

Sub rótele trenului. Din Mediaş se scriu următórele: In 27 Febr. a. c. la 10 óre a. m., tocmai pe când trenul accelerat mergea pe linia spre Braşov (jumĕtate chlm. distanţă dela staţiunea Mediaşului) o fată de sas cu numele M. Lang s'a aruncat înaintea trenului, care a rupt'o în bucăţi; s'a aflat la ea o epistolă, în care între altele era scris, că pentru ea vieţa asta e nimica, şi nu mai voesce sĕ trăiéscă. — In 6 Martie, la 11 óre a. m. tot la acelaşĭ loc s'a aruncat înaintea trenului-omnibus un tinĕr sas cu numele Müller, rĕmânênd mutilat în modul cel mai îngrozitor. Acesta el al 5-lea cas de felul acestor sinuciderĭ pe teritoriul Mediaşului şi din Mediaş.

O plângere. D-l învĕţător Ioan *Cârcu* din Betlean (comit. Solnoc-Dobâca) ne trimite o scrisóre mai lungă cu rugarea de a o publica şi în care face nisce destăinuirĭ întristătóre cu privire la administrarea averei bisericescĭ din comuna Betlean. Étă, în resumat, ce spune d-l I. C. în scrisórea sa: Spune, că după stăruinţe şi lupte marĭ, în 29 Ianuarie a fost convocat poporul pentru a-se ceti raţiociniile bisericei pe mai mulţĭ anĭ. Cetirea a durat două ḑile (Miercurĭ 29 şi Joi 30 Ianuarie). Resultatul a fost, că fostul curator primar Vasilica Morar a cheltuit banii bisericei din 1885 începênd. Din causa acésta s'a luat hotărîrea de a-se face paşii necesarĭ la Consistoriu în apĕrarea intereselor primejduite ale bisericei, ér la cas de lipsă sĕ céră şi o comisiune, eventual şi ajutorul advocatului. In ce privesce manipularea magazinului de bucate bisericesc, în faţa a 50 poporenĭ s'a purces la esaminarea lui şi s'a aflat, că din negligiarea oficiului şi din rea supraveghiare. dela 1886 biserica a fost păgubită cu 8025 litre de mălaiŭ. In acest chaos se află betlenarii tocmai acum când sĕ-şĭ edifice biserică în locul celei vechĭ apróпe ruinate.

Cununie. In 23 Februarie n. 1902 şi-au serbat cununia lor în biserica română din Cuciulata tinerii: Nicolae N. Brânzea cu Iustina Roşală şi Ioan N. Brânzea pantofar din Braşov cu Maria N. Chiţea.

Impuşcată din nebăgare de sémă Căpitanul Iosif Obpasher din Plevlje (Bosnia) a cumpĕrat Sâmbăta trecută un pistol vechiŭ turcesc şi cu mare bucurie l'a dus acasă, sĕ-l arate nevestei sale. Uitându-se la pistol, nicĭ prin minte nu li-au trecut, că-i încărcat. De-odată însĕ se aude o detunătură şi nevasta căpitanului cade mórtă la pămênt. Nenorocita femeie era în etate de 23 anĭ şi se măritase abia de 2 lunĭ după căpitanul. Tatăl sĕu, care este otelier în St. Pölten, a fost însciinţat telegrafic despre catastrofă.

Procesul bandei negre. Cunoscute sunt escrocheriile comise de aşa ḑisa „Banda Négră“. Se scie, că una din multele ei escrocherii, este şi causa procesului intentat de d-l I. Alesandrescu, cămătarilor Jean Avramescu, Cociu Avramescu şi Iosef Rusu. Aceştĭ jidanĭ sunt acusaţĭ, că în schimbul sumei de 900 lei, ce au numĕrat tînĕrului Grigore Alesandrescu, au primit dela acesta o poliţă pentru suma de 60.000 lei. Procesul a fost desbătut Marţĭ în continuare de către tribunalul Ilfov secţia II. S'a ascultat doi martorĭ şi procesul s'a amânat pentru 5 Maiŭ.

Concert în favorul Burilor. Duminecă, în 16 Martie a. c., se va ţiné în sala cea mare a casei de concerte un mare concert în favorul vĕduvelor şi orfanilor bravului popor al Burilor, cu conlucrarea Reuniunilor: „*Reuniunea română de cântărĭ*“, „*Kronstädter Männergesangverein*“, „*Magyar Dalárda*“, „*Deutscher Liederkranz*“, „*Bartholomäer Männer-Chor*“ şi a capelei orăşenescĭ. Programul va fi următorul: „Uvertură la opera „Rienzi“ de R. Wagner (capela oră§.) 2) „Lobpreiset laut und rühmt und erht“, imn de Ernst (corul din Bartolomeiŭ). 3) Trei cântece de libertate de ale Burilor (capela or.) 4) „Der Vald am Aarensee“ cor mixt (Liederkranz). 5) Rhapsodie ung. de Liszt (capela orăşenéscă). 6) „Szabadság dal“ de Huber (Dalárda). 7) *Serenadă*, de Caudella (capela oră§). 8) „*Horă*“ piesă de concert pentru cor mixt şi orchestră, de G. Dima (Reuniunea română de cântărĭ) 9) Solo pe Flügelhorn (capela). 10) „Landerkennung“ de Grieg (Männergesangverein). 11) „Marşul Burilor“ de Weiss (Capela). — Suprasolvirile se primesc cu mulţumită. Preţurile: Balcon 3 cor., Fauteuil 2 cor., Parchet I. 1·50 cor., Parchet II. 1 cor. Loc de stat 50 banĭ. In timpul producţiunei uşile sălei stau închise. Inceputul la 8 óre séra.

Festivul societăţii „Tinerimea Română“.

Sâmbătă, 23 Februarie v., s'a dat o mare festivitate în Bucurescĭ cu ocasiunea inaugurării bustului mult regretatului *V. A. Urechie* în sala de şedinţă a societăţii. La acéstă serbare a asistat un public numĕros şi ales.

Lângă tribună era aşeḑat pe un frumos piedestal *bustul* lui *V. A. Urechie* acoperit de tricolorul românesc şi înconjurat de bogate şi frumóse florĭ naturale.

Bustul a fost dăruit de sculptorul *Bălăcescu*. Societatea a hotărît, ca aşeḑarea bustului în sala de şedinţe sĕ se facă cu o deosebită solemnitate, spre a arăta lumei cum se veneréză memoria acelora, carĭ o vieţă întrégă au luptat pentru binele ţĕrii.

El ţinea funia cu mâna şi încurênd era sĕ lase în jos cadavrul copilului, căcĭ funia îi trebuia. Fără dênsa nicĭ-odată nu eşia nicăirĭ. De-odată se auḑi însĕ un sgomot la spatele lui şi sĕcurea grea şi sigură a bĕtrânului Sam crăpà capul calĕului, ér copilul căḑù la pămênt.

Cu óre-care îngrijire, reuşiră a-l readuce la vieţă şi sub ochii iubitorĭ ai mamei se însănĕtoşà nu peste mult, deşi urmele brutalităţii sĕvêrşite asupra lui se vĕḑură încă multe sĕptĕmânĭ.

Prin hrană bună; pe care i-o aducea Negrul, Lewis Phinney a ajuns şi el aşa departe, ca într'o nópte sĕ pótă suporta greutăţile şi strapaţele unei fugĭ. Dér şi acuma, după-ce rĕsboiul s'a sfîrşit, se cutremurà povestind grozăveniile acelui rĕsboiŭ. Liniştit şi fericit şéde el acum cu femeia credinciósă şi cu băiatul la căminul familiar, ér bĕtrânul Sam şéde şi el fericit în unghieţ şi fumând din pipa sa, se uită cu drag la familia, pe care el a scăpat'o de mórte.

O....

D-l Nicolae S. Dumitrescu, preşedintele societăţii, şi-a desvoltat în timp de aprópe o óră conferenţa sa: *Vasilie A. Urechie ca naţionalist.*

Conferenţiarul arată mai întâiŭ motivul serbărei. Societatea primind bustul dela d-l Bălăcescu, pentru care îi esprimă viile sale mulţămirĭ, i-s'a dat cea mai frumósă ocasiune de a-şĭ arăta recunoscinţa către acela, care a fost un puternic sprijinitor al societăţii şi un luptător de frunte pentru neamul românesc. Arată apoi activitatea naţională a lui V. A. Urechie, încă de pe când era tînĕr. Face biografia lui Urechie, pomenind marile opere sĕvĕrşite de el pe terenul nuţional şi spune, că este cel care a tras linia de unire între popórele latine din occident şi noi, şi termină dând ca esemplu tinerilor generaţiunĭ ale neamului românesc pe acel mare bărbat al ţĕrii. Conferenţiarul a fost adese-orĭ întrerupt de aplausele publicului.

După terminarea conferenţei, tricolorul, care acoperea bustul, se desface pentru-ca publicul sĕ vadă figura blândă şi inteligentă a aceluia, care peste o jumĕtate veac a muncit pentru neamul românesc. Publicul aplaudă frenetic la vederea bustului.

După acésta începe concertul, la care au luat parte d-ra Cionca, d-l N. Hagiescu, C. Grigoriu, I. Dănescu şi V. Panaitescu. Bĕtrânul şi talentatul artist N. Hagiescu se sue la tribună şi recitéză câte-va poesii cu caracter naţional cum şi câte-va anecdote populare. Meritosul arist a fost fórte aplaudat. D-şóra Aurelia Cionca a esecutat la piano câte-va bucăţĭ clasice şi apoi câte-va bucăţĭ naţionale.

După concert o parte din public s'a retras, ér la órele 11 a început dansul, care a durat până la órele 4 despre ḑiuă, în cea mai mare animaţie.

A doua ḑi de serbare, societatea „Tinerimea Română" a primit din partea distinsului profesor doctor Urechie, o adresă, prin care îi mulţumesce mişcat de frumósele sentimente, ce le-a arătat pentru memoria lui V. A. Urechie, a tatălui sĕu.

Din Bistriţă.

— 8 Martie 2902.

Onorată Redacţiune! Deşi în Bistriţă între 3500 - 4000 Românĭ ne bucurăm de 8 doctorĭ în drepturĭ, 2 doctorĭ medicĭ, 2 protopopĭ, un capelan şi o falangă fórte mare de alţĭ fruntaşĭ, cei mai mulţĭ neatêrnătorĭ, totuşĭ afacerile nóstre românescĭ pe tóte terenele vieţei publice merg atât de greu, încât cu regret trebue sĕ spun, că nu numai că nu înaintéză, dér stagnéză pe ḑi ce merge.

Avem Reuniune de meseriaşĭ românĭ, a cărei adunare generală s'a ţinut la 23 Februarie a. c. şi la care toţĭ fruntaşii românĭ au fost învitaţĭ. Durere însĕ, că dintre toţĭ numai 4 au participat. Avem o Reuniune română de cântărĭ cu statute întărite, care înainte de acésta cu 4—5 anĭ, pe lângă cantul bisericesc, ne delecta cu tot felul de cântărĭ lumescĭ şi producţiunĭ publice, încât şi strĕinii ne admirau, durere însĕ că de 2—3 anĭ de când stă sub conducerea şi presidiul unui advocat nu numai, că nu ne mai delectéză nicĭ cu un fel de producţiunĭ publice, dér acésta reuniune şĭ-a sistat activitatea, şi tinerimea nóstră atât din clasa mijlocie, cât şi din clasa inferióră, adecă ţĕrănimea, e atât de renitentă, încât nicĭ la probele de cantul bisericesc nu mai voesce a participa, şi ce i vre-o câţĭ-va, carĭ mai câută în corul bisericesc, cântă mai numai siliţĭ şi mai numai de ochii lumei; — ba s'a observat, că unii tinerĭ din strada Năsĕudului şi strada Budacului mai bucuros bat ospĕtăriile şi umblă sbierând pe străḑile oraşului, decât sĕ participe la probele de cantul bisericesc.

Imĭ aduc bine aminte, că înainte de acésta cu 5—6 anĭ în casele meseriaşilor şi ţĕranilor noştri din Bistriţă aveau întrare multe foi românescĭ abonate în tótă regula. Astădĭ însĕ nu mai e aşa, — astădĭ între meseriaşii şi ţĕranii noştri din Bistriţă abia mai avem 4—5, care mai cetesc foi românescĭ regulat. Şi nu numai ţĕranii nu cetesc, fără şi în localul reuniunei meseriaşilor românĭ încă nu avem abonată nicĭ o fóiă românéscă, ér décă administraţiunea „Drapelului" nu ne-ar trimite fóia gratuit şi décă redacţiunea „Revistei Ilustrate" nu nĭ-ar servi cu vre-o câte-va foi românescĭ, nicĭ în localul reuniunei acesteia nu am avé ce ceti.

Cu regret trebue sĕ spun, că la tóte acestea scăderĭ şi nepăsărĭ, de care este stăpânit şi copleşit poporul român din Bistriţă, a contribuit şi contribue şi de present neînţelegerea şi indiferentismul ce domnesce astăḑĭ între fruntaşii noştri românĭ, carĭ aprópe nimic nu lucră în folosul poporului, ci se resbună unul contra altuia....

Incă înainte de acésta cu 5 sĕptĕmânĭ comitetul Reuniunei meseriaşilor noştri a hotărît, că pe lăsarea postului mare reuniunea sĕ se pregătéscă pentru aranjarea unei petrecerĭ publice împreunată cu concert şi joc. In urma acestei hotărîrĭ, doi membri din comitet, în frunte cu vice-preşedintele d-l George Ungurean, au rugat pe d-l învĕţător Iuliu Chitta, sĕ binevoéscă a pregăti meseriaşĭ cu vre-o câte-va poesii naţionale pentru acel concert, cu care sĕ ne putem presenta barĕm înaintea publicului nostru românesc. D-l Iuliu Chitta nu numai că a primit acel ofert fórte bucuros şi încă gratuit, fără la moment a adunat şi o mulţime de fete, atât din clasa mijlocie, cât şi ţĕrance, şi timp de 5 sĕptĕmânĭ de 3 orĭ pe septĕmână ţiind probe de cant, a instruit tineretul în cel mai frumos chip, încât cu toţiĭ veselĭ de succesul ajuns, aşteptam numai lăsarea postului, ca sĕ ne petrecem romănesce. Când colea, ce sĕ vedĭ? După ostenélă de 5 sĕptĕmânĭ, vine d-l Dr. Vasile Pahone, ca preşedinte al reuniunei, şi ne spune, că din causă, că la sprijinul fruntaşilor românĭ nu putem conta, petrecerea plănuită nu se va puté ţiné, şi de se va ţiné, sĕ va ţiné numai în cerc restrîns şi fără cântărĭ şi colorit public, pentru-că e temere de deficit. Deşi tinerimea a insistat pentru petrecere publică şi d-l vice-preşedinte George Ungurean s'a declarat, că primesce tótă responsabilitatea pentru deficit, totuşĭ d-l Dr. V. Pahone a rĕmas pe lângă aceea, ca petrecere sĕ nu fie, pentru-că la sprijinul inteligenţei nu putem conta!?!

Imĭ aduc fórte bine aminte, că erau timpurĭ, când în Bistriţă inteligenţa cu poporul mergea mână 'n mână şi causele nóstre românescĭ întru atât înaintau şi progresau, încât concetăţenii noştri saşĭ se mirau de deşteptarea nóstră şi vorbiau ei între ei, că décă Românii vor înainta pe tóte terenele aşa cum au început, apoi în scurt timp nu numai că vor fi ajunşĭ, ci Saşii vor fi şi întrecuţĭ.

Imĭ aduc bine aminte, că înainte de acésta cu vre-o 10—15 anĭ, când au început a-se stabili unii fruntaşĭ românĭ între noi în Bistriţa, ni-se promitea fórte mult, şi într'adevĕr nu peste mult ne-am şi convins prea deplin, că prin înmulţirea inteligenţii nóstre între noi, Românimea începe a-se deştepta şi a înainta pe tóte terenele vieţii publice.

La adunarea Românilor de protestare contra legei asilelor de copii un d-n advocat din Bistriţă a ţinut o vorbire atât de frumósă şi fulminantă Românilor, încât mulţĭ în sîn l'ar fi purtat, şi a vorbit acest d-n advocat şi de atuncĭ încóce poporului cu tóte ocasiunile, până când a fost sĕrac, ba cu ocasiunea procesului memorandului întreg poporul român cu risicul vieţii l'a petrecut până la gară sub huiduelile gendarmilor şi a poliţiei. Insĕ cu tóte acestea acest d-n atât de popular şi odată atât de iubit de toţĭ, după procesul memorandului şi după-ce a ajuns în fruntea unui institut de banĭ ş'a perdut cu totul darul oratoric, şi între popor nu se mai cobóră....

Nu numai atât, dér toţĭ fruntaşii noştrii din Bistriţă se ocupă fórte puţin cu instruirea şi luminarea poporului, şi poporul nostru, orbecând în intunerec, nu scie ce va sĕ ḑică, ţinerea unei prelegerĭ publice, nu scie ce însemnătate póte avé o reuniune economică, nu scie şi nu îşĭ cunósce nicĭ drepturile lui politice, şi în lipsă de catechisaţii şi predicĭ morale şi instructive dă tot mai mult spre decadenţă şi referitor la stările nóstre sociale, fără a greşi, pot afirma, că Bistriţa, unde suntem la 4000 Românĭ, nu se póte compara séu asĕmĕna nicĭ cu una dintre cele mai din urmă comune din Bănat séu ţinutul Sibiiului, ḑic din Bănat séu ţinutul Sibiiului, pentru-că în jurul Bistriţei şi cu deosebire în întreg comitatul nostru nu este comună românéscă, care sĕ nu se lupte cu cele mai marĭ greutăţĭ.

Tóte relele şi neajunsurile de care suferim, se pot căuta numai în acea regretabilă împrejurare, că fruntaşii românĭ din Bistriţă sunt împărţiţĭ în două grupurĭ (ca sĕ nu ḑic clice) şi adecă: în grăniţerĭ şi negrăniţerĭ, carĭ se învidiază reciproc.

La scrierea acestei corespondenţe, pe care rog onorata Redacţiune a mĭ-o publica în tótă estensiunea, nu ura séu rĕsbunarea personală m'a îndemnat, pentru-că contra fruntaşilor noştri ca persóne nu am nimica de observat, ci m'a îndemnat dorul şi pofta de a vedé pe fruntaşii noştri uniţĭ şi lucrând mână 'n mână pentru înaintarea şi emanciparea poporului nostru, precum fac şi alţii in alte centre românescĭ.

Din goruni.

Dela Curtea cu juraţĭ. In 1 (14) Martie s'a pertractat înaintea Curţii cu juraţĭ în Braşov, causa criminală a lui Ioan *Adamuţă* şi soţia acestuia Maria Ioan Adamuţă, din Poiana-Mĕrului, (comit. Făgăraş), acusaţĭ fiind pentru aprinderea în timp de nópte a casei, ce era proprietatea Stancei George Moldovan. Acesta a fost singurul cas criminal, ce s'a pertractat în sesiunea acésta.

Curtea, pe lângă cei 12 juraţĭ, a fost constituită din preşedintele tribunalului Veer George, Buday Gabor, Abraham Istvan; acusa a fost susţinuă de procurorul Wittich Carol; acusatul Ioan Adamuţă a fost apĕrat de d-l advocat Dr. N. Mănoiu, ér acusata Maria Ioan Adamuţă de d-l advocat Dr. Ioan Moşoiu. Pertractarea s'a început la órele 9 a. m. şi s'a terminat séra la órele $11^1/_2$. Resultatul este, că Ioan Adamuţă, nevinovat fiind, s'a absolvat, ér Maria Ioan Adamuţă declarându-o Curtea de vinovată, tribunalul în virtutea disposiţiilor §-lui 422 din codul penal şi cu considerare la împrejurările uşurătóre pe lângă aplicarea §-lui 92 s'a osîndit la 3 anĭ şi 3 lunĭ robie şi 5 anĭ la pierderea drepturilor politice, hotărîndu-se deţinerea ei şi mai departe.

In contra sentinţei atât procurorul, cât şi apĕrătorul a anunţat nulitate.

Mulţămită publică.

Ne găsim în plăcuta posiţiune de a-ne împlini una din sfintele datorinţe faţă de sprijinitorii causei clasei nostre de mijloc. Décă producţiunea nóstră publică din 23 Februarie n. a. c a adaus o nouă şi însemnată zală la lanţul activelor nóstre, meritul incontestabil revine stimabilelor d-sóre Olivia *Bardoşi*, Leniţi *Cunţan* şi Jeni *Simonescu*, carĭ în mod de tot prevenitor au binevoit a conlucra cu mai multe bucăţĭ la concert, cum şi d-lui I. Iula, elev în cursul al III-lea pedagogic al seminarului nostru „Andreian", cărora le esprimăm şi pe acéstă cale adânc simţita nóstră recunoscinţă.

Suprasolvenţii respective contribuenţii noştri la acéstă producţiune sunt Ilus. Sa domnul Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaţilor cu 10 cor.: Ludvig Ferencz, croitor 5 cor.; Dr. E. Cristea, secretar consistorial 2 coróne 49 banĭ; Paul Muntean, sub-colonel c. şi r., I. Popovicĭ, căpitan c. şi reg., (Budapesta), Panteleon Lucuţa, căpitan c. şi r. în pensiune, I. Mihu, espeditor consist, Dr. G. Proca, profesor seminarial. fie-care cu câte 2 coróne; Ioan Simtion, librar 1 coronă 20 banĭ; Paul Cotoţ, funcţionar consistorial. Ioanichie Olariu, cassar de bancă (Ilia-Murĕşana), Ioan Budoiu, paroch (Câmpurĭ), Ioan Silagyi, funcţionar consistorial, fie-care câte 1 coronă; dómna Minerva Dr. Brote, d-sóra Sabina Brote, fie-care cu câte 80 banĭ; dómna Popoviciu (Sadu) 60 banĭ; Nicolae Solomon, paroch (Porumbacul-superior res.), Demetriu Mitoc, măestru croitor, Ioan Imbuzan, funcţionar de finanţe, Petru Stanciu, zidar, Dr. Petru Span, prefesor seminarial, Victor Păcală, profesor la şcóla „Asociaţiunii", Ioan Platoş, învĕţător (Turnişor), Ioan Radu, proprietar (Turnişor) Timoteiu Popovicĭ, profesor semin., Székely György, croitor, d-na Berta Dragomir, Dem. Comşa, profesor sem., fie-care cu câte 40 banĭ; cu pălăria s'a încassat prin subscrisul president suma de 15 cor. 61 bani; ér sub titlul „bacşiş" pentru învitarea în persónă prin president, au contribuit d-nii Iulian Popescu, cassarul „Albinei" 20 banĭ şi mărcĭ postale din România în preţ de 25 banĭ; Iuliu Decian, cand. de adv., Aurel Rusu, fie-care câte 40 banĭ; Tassi Boiu, 20 banĭ; Emil Vinţeler, Ioan Rebega şi Petru Tincu, funcţ. la „Albina", fie-care cu câte 10 banĭ. — Tuturor acestora de asemenea le aducem ferbinţile nóstre mulţumite.

Sibiiu, 6 Martie n. 1902.

Comitetul „Reuniunii sodalilor românĭ din Sibiiu".

V. Tordăşianu, president. *I. Apolzan*, notar.

Apel.

Colegĭ! Stând în préjma revisiunei legii de pensiune, nu întrelăsaţĭ a intreveni de urgenţă la deputatul (?) cercului, ca acelaşĭ sĕ esopereze cu ocasia revisiunei: ca învĕţătorii sĕ se suscépă ca membri ai fondului dela primirea diplomei; în salariu sĕ se compute la pensiune şi relutul de cuartir şi cantoratul; la pensia întrégă sĕ fim îndreptăţiţĭ după serviciu de 35 anĭ; ér în cas de neputinţă, pensionarea şi după un serviciu de 5 anĭ ş. a. Aceste sĕ le pretindeţĭ fie şi pe lângă urcarea procentelor.

Comloşul-bănăţean, 27 Faur 1902.

Cu frăţéscă salutare:

Iuliu Vuia, *Nicolau Popoviciu*, *Petru Craiovanu.*

NECROLOG. Subscrisul, cu inima plină de durere aduc la cunoscinţa tuturor rudenielor prietinilor şi cunoscuţilor, încetarea din viéţă a prea iubitei nóstre mame **Reveica I. Cristolovean** născ. Popa, întîmplată, după o lungă şi grea suferinţă în etate de 58 anĭ, Vinerĭ în 22 şi a fost îmormêntată Duminecă în 25 în cimiterul din loc, lăsând în urmă-i pe nefericitul şi neconsolabilul soţ, Ioan Cristolovean înv. pens.

O deplâng pe lângă nefericitul nostru tată numĕroşĭ fii şi fiice, ginerĭ, nurorĭ, fraţĭ, surorĭ, mamă, veri, verişóre etc. precum şi toţĭ cei-ce au cunoscut'o fiind o vrednică soţie şi bună mamă.

Rĕşnov, în 1 Martie 1902. *Romul Cristolovanu*, învĕţător, ca fiu.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 14 Martie. În şedinţa de aḑĭ a dietei, deputatul *Baross* într'un lung discurs a atins şi cestiunea proprietăţii de pămênt ḑicênd: O politică mai înaltă şi prevĕḑĕtóre de stat nu póte privi cu nepăsare în ce mânĭ ajunge proprietatea maghiară. De aceea este interesul statului, ca în părţile de nord, *în Ardeal* şi pretutindenea, unde locuitorii nu sunt ungur *sĕ se întărescă proprietarii mijlocii ungurĭ.*

Tot în şedinta de aḑĭ, deputatul sêrb Lyubomir *Pavlovici* a interpelat pe ministrul preşedinte în cestiunea convocării congresului naţional-bisericesc, care acum n'a fost convocat de la 1897 deşi statutul organic de la 1875, prescrie convocarea tot la trei anĭ. De la 1875 şi până aḑĭ s'au ţinut numai 4 congrese, cu tóte că după lege ar fi trebuit sĕ se ţină 9. Interesul guvernului nu este, sĕ indispună pe Sêrbĭ şi sĕ facă din ei duşmanĭ. Orĭ sĕ spună guvernul pe faţă: „Voi n'aveţĭ autonomie şi art. IX de la 1867 nu se respectéză faţă cu voi." Poporul sêrbesc atuncĭ ar fi forţe măhnit, ce e drept, dér cel puţin ar sci lămurit, ce sĕ credă despre acest guvern.

Londra, 14 Martie. Lordul *Methuen* a fost pus pe picior liber, fără

nicĭ o condiţiune. Se crede cu siguranţă, că guvernul engles, în urma acésta, nu va împuşca nicĭ el pe generalul bur *Kruitzinger.* Procesul acestuia a fost de-ocamdată amânat. Se svonesce, că *Delarey* a liberat şi pe colonelul Tovsend, după-ce acesta a promis pe cuvêntul sĕu de onóre, că nu va mai lupta contra Burilor.

Ciuma şi Colera.

(Conferinţa d-lui Dr. V. Babeş.)

D-l Dr. Victor *Babeş* a ţinut Miercurĭ séra la institutul bactereologic din Bucurescĭ a doua conferinţă a sa, vorbind despre epidemiile de ciumă şi coleră. D-sa a început cu vorba acésta:

Medicina viitorului e medicina preventivă. Sciinţa a dat medicilor posibilitatea de a preveni bólele. Institutul bactereologic e menit sĕ apere ţéra de bólele interne, precum şi cele venite din Orient şi occident. In vremile din urmă Europa a început sĕ aibă încredere în noi. Avem un consiliu sanitar, care a pus stavilă tuturor bólelor din Orient, precum Mihai-Vitézul odinióră a pus stavilă Turcilor, carĭ voiau sĕ invadeze Europa.

Odată s'au deschis graniţele nóstre şi atuncĭ am avut coleră în ţéră. Consiliul sanitar a sciut sĕ împace interesele sanitare cu cele comerciale, făcênd posibil transportul de cereale şi mărfurĭ, fără a importa ciuma.

Conferenţiarul aduce laude consiliului sanitar şi blaméză pe aceia, carĭ critică acel consiliu.

*

Vorbind despre institutul bactereologic, spune că el a fost clădit în aşa fel, ca sĕ pótă fi luat de esemplu de aceia carĭ doresc sĕ aibă o casă higienică.

In privinţa sălei de conferinţe a institutului, constată că ea atinge idealul unei sălĭ de acest fel.

D-l Dr. Babeş a continuat apoi cu descrierea amĕnunţită a zonelor institutului destinate rabiei, pestei şi colerei, precum şi a mijlócelor de desinfectare.

Desinfectarea şi curăţenia, sunt elementele cele mai necesare unui institut bacteriologic.

Dér cu tóte precauţiunile luate, infecţiunea cu materialul infecţios nu e înlăturată.

La autopsia unui ciumat, e imposibil sĕ nu se facă victime, ér acele victime sunt jertfele, ce trebuesc date sciinţeĭ.

*

Intrând în subiectul conferinţei, d-sa ḑice:

Colera e infecţiunea apei; ciuma e infecţiunea pămêntului şi a locuinţei.

Décă Bucurescii ar fi alimentat în întregime cu apă dela Bragadiru, n'am avé témă de coleră. S'ar puté face sterilisarea apei şi prin sistemul modern, al ozonificărei.

Colera nu e aşa de periculósă precum e ciuma. Microbii colerei cresç în apă şi prin apă întră în stomac. Numai décă omul are stomacul stricat, se produce coleră, alt-fel nu.

Prevenirea bólei se face prin înjectarea cu culturĭ de microbĭ colericĭ.

Mĕsurile higienice sunt cele mai straşnice mijlóce de combaterea colerei.

Baccilul colerei trăesce în terenurile băltóse şi de acolo se infectéză ómenii. Aşa se întêmplă în Calcuta, de unde peregrinii la Meca şi Medina plécă infectaţĭ şi daŭ ocasie musulmanilor, carĭ se duc din România în Arabia.

La noi, pericolul colerei e la Sulina, unde nu e apă bună, dér unde se póte face ozonificarea apei prin eleçtricitate.

*

Cu privire la ciumă, d-l Dr. Babeş spune următórele:

Cea mai periculósă e ciuma négră pulmonară.

Bóla începe prin tuse şi duce la anghină cu lăpădărĭ de sânge. Aceste simptome ne pot spune, că avem a face cu ciuma.

Sunt alte felurĭ de ciuma, carĭ nu sunt periculóse. Intre acestea nu e însĕ şi ciuma bubonică. Acest fel de ciumă e destul de periculos. Omul pare ameţit, apoi îi apar semne roşii pe corp, carĭ se schimbă în bube. Din bolnavii de ciumă bubonică, 50 la sută mor.

Infecţiunea e fórte periculósă şi propagarerea ei se face prin şobolanĭ, carĭ mor înainte de ivirea ciumei.

Muscele şi purecii propagă de asemenea ciuma, dér cel mai de sémă propagator al pestei e omul însu-şĭ.

In conferinţa dela Veneţia s'a stabilit, că ciuma e periculósă până la 10 ḑile dela mórtea unui individ.

Dér ceea-ce ne interesézā e faptul, că un vas infectat de ciumă póte sĕ infecteze tótă Europa prin şobolanii (cloţanĭ) din el.

Cele mai marĭ epidemii de ciumă au fost provocate prin mijlocul şobolanilor infectaţĭ de pe corăbiĭ.

Prevenirea ciumei nu se póte face, decât prin mijlóce higienice.

E bun şi serul antipestos, dér higiena înainte de tóte sĕ fie respectată.

Faţă cu individul ciumat, serul e bun; dér faţă cu epidemiile de ciumă, seroterapia e impotentă.

Décă s'ar ivi un cas de ciumă la Sulina, n'ar fi mare pericol, căcĭ acel oraş e bine asanat; ar trebui însĕ sĕ fie distruşĭ şórecii.

*

După aceste spuse, d-l Dr. Babeş a arătat, prin proecţiunĭ electrice, cum se manifestă colera în apă şi în intestine, apoi ciuma în splină şi în celulele nervóse.

Tot prin proecţiunĭ electrice s'a arătat şi interiorul institutului bacteriologic, apoi fotografiile ómenilor de sciinţă, carĭ s'au ocupat cu studiul microbilor ciumei şi colerei.

D-l Dr. Babeş a terminat revenind la consiliul sanitar, despre care spune, că ar face şi mai mult pentru salubritatea publică, décă ar avé şi putere esecutivă, nu numai parte consultativă.

In acel cas s'ar pune populaţia României în afară de orĭ-ce pericol provenit pe cale de epidemiĭ.

Industria.

Agricultura, comerciul şi industria sunt cei trei factorĭ puternicĭ, carĭ duc la bunăstarea unui popor, décă condiţiile de esistenţă şi progres sunt date prin împrejurărĭ favorabile şi priinciose acestor isvóre nesecate de propăşire economică.

Agricultura la noi este cel mai mare razim pentru susţinerea continuă a vieţii materiale a poporului nostru şi pe acela se sprijinesce în cea mai mare parte şi esistenţa şi progresul crescênd al organismului nostru financiar economic, al băncilor române. Din punct de vedere al unei cultivărĭ mai raţionale a solului s'a şi făcut la noi câte ceva pentru agricultură, dĕr încă puţin încât privesce practica esploatării raţionale a pămênturilor ţĕrănescĭ. Cât pentru estensiunea proprietăţilor rurale cred, că nu greşesc, décă, fără a me basa pe o statistică care încă nu esistă la noi, cutez a afirma după observaţii de-altcum destul de manoe, că se face un încet progres.

Comerciul însĕ la noi este ramul economic cel mai maşter tractat. Cu acesta stăm astăḑĭ cel puţin mult mai rĕu, decât acum 30 séu 40 de anĭ. Până când prin anii 1860 aveam centre ale unui comerciu destul de respectabil, ca d. e. Braşovul, astăḑĭ acelea nu se mai găsesc. Natural, că vina la perderea acésta o pórtă mai mult cause de natură generală economică, cărora nu se putea pune stavilă de cercurile atinse. Aşa d. e. cause de comunicaţie, rĕsbóie vamale, etc. au adus la ruină firme românescĭ dintre cele mai bine fondate.

De vre-o câţĭ-va anĭ încóce s'au făcut încercărĭ pentru a mişca spiritul comercial pe un teren şi în o formă mai modernă, şi s'au creat societăţile comerciale pe acţii. Emanând dela sistemul nostru de băncĭ, care s'a dovedit sănĕtos, conducĕtorii şi fundatorii acestora, încuragiaţĭ cu drept cuvênt de resultatele frumóse dobêndite în era acţiilor, au creḑut şi în succesul acestui sistem aplicat la comerciul de mărfurĭ.

Timpul de esperienţă pentru societăţile nóstre comerciale nu este lung şi decĭ nicĭ conclusiunile trase pe basa observaţiilor de până aci nu pot sĕ garanteze un prognostic absolut sigur pentru viitorul mai îndepărtat al acestor întreprinderĭ încă fórte tinere.

Décă însĕ se ia de basă confrontarea resultatelor prime ale băncilor cu resultatele obţinute până acum la comerciul nostru societar, atuncĭ deşi în natura celor dintâiŭ şi în a celui din urmă esistă un diferend destul de remarcabil, — abstracţie făcênd de casurĭ solitare — aşteptărĭ optimiste ar fi cu totul deplasate.

Mai restéză industria, care încă n'a fost învrednicită la noi. decât de o minimă atenţiune. Inţeleg industria în mare, adecă esploatarea industrială cu capitalurĭ suficiente, şi anume cu capital colectiv.

In timpul mai nou s'a observat, că firme singuratice au dobêndit şi continuă a câştiga resultate pe terenul industriei brute. Mai ales esploatarea pădurilor şi fabricaţiunea de lemne brute, purtate cu pricepere şi cu capital necesar, în casurĭ anumite s'au dovedit fórte rentabile.

Şi décă peste tot vorbesc de industrie la noi, apoi numai industria de materii brute póte fi înţelésă. Numai fabricaţiunea materiilor, carĭ ne stau mai aprópe la disposiţie prin natura terenului nostru, pot fi luate în combinaţiune. Industria lemnului, a pieilor, făinii, etc. cred, că la noi ar puté forma obiect de discuţie, mai ales după-ce vedem, că esploatatorĭ din imperiul german se stabilesc în imediata nóstră apropiere şi înzestraţĭ cu capital şi cunoscinţe de specialitate, pun în mişcare stabilimente pentru fabricaţiunea lemnelor din pădurile nóstre, obţinênd resultate fórte favorabile.

Fondările de băncĭ încep a conteni, pentru societăţile comerciale capitalul particular la noi este cel puţin de-ocamdată intimidat. Renta dobênḑii în Occident a scăḑut şi în consecuenţă va influinţa în curênd şi etalonul nostru. Aceste momente pentru capitalul, care nu este avisat numai la o rentă pupilară, sunt de natură de a l determina sĕ-şĭ caute alte terene de rentabilitate. Asemenea terene se vor puté găsi numai în cadrul industriei marĭ şi credem că n'am anticipat, décă deja de pe acum am luat în privire acestă temă.

Terenul este fórte vast şi rami specialĭ de industrie la noi se găsesc suficienţĭ. Esperienţele făcute în comerciul nostru modern de până acum încă vorbesc în favorul întreprinderilor industriale, îndeosebĭ în ceea-ce privesce productele industriei textile curat naţionale, care la noi s'ar puté cultiva în mare ca primă branşă, cu órecare succes, chiar şi cu capitalurĭ mai modeste. Risicul aicĭ ar fi póte mai mic şi dobênda la început mai limitată. Şi făcêndu-se începutul cu acest ram, capitalul ar puté fi câştigat mai uşor pentru participare şi s'ar puté evita, la un cas de succes mai modest, intimidarea lui totală pentru întreprinderĭ mult promiţĕtóre în stil mai mare, dér şi cu un risic ceva mai urcat.

Ce privesce financiarea, la noi numai sistemul de acţii póte fi luat în considerare. Orĭ-ce alt sistem de capital social va duce la „calamităţĭ," carĭ ar fi perniciόse la orĭ-ce nouĕ fondare.

Sĕ nu se uite, că pe când la comerciul de mărfurĭ terenul de debuşeu îl putem găsi numai la noi acasă, pentru productele industriei nóstre particulare se póte lua în considerare ca un factor de tot important şi exportul, şi în condiţii favorabile pentru acesta putem câştiga chiar favorurĭ vamale însemnate.

In fine observăm, că tema acésta am tractat'o de-ocamdată numai fugitiv, ca o precisare a ideii, ce in genere s'a sulevat la noi cu privire la meseriaşii românĭ în altă direcţie. Cestiunea ce ne preocupă, a emanat primo loco din punct de vedere financiar-economic şi am fi veselĭ, décă din cercurĭ cu esperienţe speciale am puté înregistra părerĭ obiective asupra acestei teme, — fie acelea pro séu contra. „Rev. Ec."

Imbunătĕţirea rassei vitelor.*)

Domnule agent!

Treptat cu desvoltarea agriculturei, trebuinţa vitelor de muncă este din ce în ce mai simţită. Ele nu pot fi înlocuite în total de maşinĭ, pentru-că acestea n'au ajuns la o aşa desvoltare încât sĕ pótă face tóte lucrările agricole mai ieftin.

In culturile intensive, vitele, pe lângă muncă, ne produc şi îngrăşămintele trebuinciόse pentru sporirea producţiunei solului.

Atât în present, cât şi până într'un viitor destul de depărtat, trebue decĭ sĕ se pună tótă silinţa pentru a îngriji vitele, căcĭ ele sunt ajutóre trebuinciόse, fără de carĭ în esploatările agricole nu se pot căpĕta, cel puţin la noi în ţéră, maximum de producţiune. Acest principiu, din nefericire, la noi nu este băgat în sémă, căcĭ mai în tóte părţile vitele sant într'o stare atât de rea, încât sunt în primejdia de a degenera cu totul, décă nu se aduc îmbunătăţirĭ simţitóre în intreţinerea lor.

Ţĕranii mai cu sémă nu îngrijesc de ele, ér arendaşii şi mulţĭ proprietarĭ nu dau atenţiunea ce merită, vitelor ce întrebuinţéză la muncĭ şi nu fac nicĭ o sforţare spre a-le îmbunătăţi. Tótă lumea care lucréză astfel este condusă de acea economie rĕu înţelésă, de a nu se întrebuinţa banii nicĭ chiar la lucrărĭ folositóre ce ar puté sĕ aducă mult bine agriculturei.

Starea vitelor ne apare cu atât mai tristă cu cât ea ne arată starea sufletéscă a îngrijitorilor, acea nepăsare de care este purtat omul incult, acea cruḑime în obiceiurĭ şi purtărĭ către nisce animele nevinovate, a căror singură vină este că natura le-a subordonat trebuinţelor nóstre.

Trebue pe domeniile ce administrăm, sĕ schimbăm acéstă stare de lucrurĭ, ce ne pare barbară şi vătămĕtóre tuturor intereselor, ér prin esemple şi premii sĕ încurajăm pe sătenĭ pentru îmbunătăţirea rasei de vite. Şi în trecut am încercat, de altfel, sĕ îmbunătăţim rasele de vite, încurajând rĕspândirea de reproductorĭ prin sate; acele încercărĭ n'au dat încă resultatele ce doream, din causă că, acele domenii nefiind exploatate în regie mai de mult timp, nu aveau un personal numeros care sĕ se ocupe de aprópe cu nisce cestiunĭ atât de grele. Acum însĕ aceste cause dispărênd, voiŭ pune la disposiţia tuturor domeniilor mijlócele trebuinciόse şi nu mĕ îndoesc că progresul se va invedera cât mai curênd. Trebue însĕ sĕ se aibă în vedere, pentru a-se atinge acest scop, că rasele vitelor din ţéra nóstră nu sunt de despreţuit şi că singurul lucru ce ne rĕmâne de făcut pe acéstă cale, e sĕ căutăm sĕ le îngrijim şi sĕ le îmbunatăţim.

De altfel, în unele judeţe din Moldova, boii şi vacile sunt încă şi acum în stare destul de bună pentru-ca sĕ ne pótă slugi sĕ punem basele unei creşterĭ raţionale. Caii, oile, porcii şi celelalte animale au în genere destule însuşirĭ pentru a puté servi la îmbunătăţirea raselor.

Nu trebue sĕ uităm însĕ, domnule, în acéstă întreprindere, că rasa fiind o creaţiune a localităţei, schimbările ce le facem, trebue sĕ se potrivéscă cu localitatea; astfel ele trebuesc făcute în conformitate cu natura terenului, cu clima şi chiar cu obiceiurile locuitorilor. De altfel cestiunea acésta a fost deliberată în întrunirea ţinută de către agenţii domeniului Corónei în ḑilele de 2—5 Decemvrie 1901, la Domeniul Gherghiţa, în presenţa nóstră; de aceea, vĕ trimit copie de pe resultatul desbaterilor acelei întrunirĭ.

Sĕ avem încă tot-déuna în vedere, în tóte aceste lucrărĭ, ca încercările nóstre sĕ nu fie făcute în contra naturei, ci sĕ vie în ajutorul ei. Greutatea de multe-orĭ va fi sĕ aflăm, care sunt aceste tendinţe, adecă sĕ cunóscem care este direcţiuneea ce ne este permisă sĕ o luăm pentru ca îmbunătăţirea sĕ aducă róde.

*) Acéstă circulară a adresat'o D l I. Kalenderu, administratorul domeniilor Corónei din România, tuturor agenţilor de pe aceste domeniĭ.

Un esemplu fórte lămurit este rasa englesă Durham, care fiind introdusă în Francia, n'a dat în tóte părţile resultate bune, cu tóte că acéstă rasă şĭ-a făcut un frumos nume în ţéra ei. Mulţĭ francesĭ, crescătorĭ de animale şĭ-au perdut chiar averile numai din causă că în încercările făcute nu au avut în vedere totĭ factorii, carĭ pot sĕ isbutéscă introducerea unei rase într'o localitate strĕină, mai cu sémă a unei rase scumpe ca rasa Durham, ai căror taurĭ ajungeau a-se vinde cu peste o sută de mii de francĭ.

La herghelia din Mezohegheş (Ungaria), după informaţiunile ce am luat personal, resultatele date n'au fost la început satisfăcĕtóre, când s'a căutat sĕ se introducă rasele pure, englesă şi arabă, încât s'au lăsat încercările cu aceste rase, carĭ în urmă s'au întrebuinţat numai pentru încrucişărĭ.

In ţéra nóstră sunt esperienţe, ce trăesc în mintea tuturora; aşa de esemplu: esperienţele direcţiunei şcólei dela Ferestrĕu, unde vacile strĕine Simenthal şi Pintzgau, aduse pentru esploatare şi pentru îmbunătăţirea rasei românescĭ, s'au îmbolnăvit de tuberculosă si a trebuit sĕ fie depărtate din grajdurile şcólei.

La ferma model Laza, de asemenea rasa Pintzgau, cu tóte îngrijirile, ce s'au pus la întreţinerea ei, s'a îmbolnăvit de tuberculosă, ér rasa de oi Friese, adusă la acéstă fermă, credem, că a fost atinsă de aceeaşĭ bólă, cu tótă atenţiunea ce li-s'a dat.

Din esemplele arătate mai sus vedem, că adese-orĭ este o greşală mare tendinţa de a înlocui rasa de vite a unei ţĕrĭ prin o rasă strĕină, încercare ce va costa mult, când vom voi s'o punem în aplicare, căcĭ se va pierde, ca sĕ ajungem la resultate satisfăcĕtóre, timp îndelungat. Dér ce este mai mult, chiar încrucişările între rasa locală şi o rasă ore-care strĕină, nu dau de multe-orĭ resultate bune şi esperienţa făcută în Franţa cu rasa Durham, este una dintre cele mai convingĕtóre.

In România încă s'a încercat de multe-orĭ sĕ se îmbunătăţéscă lâna oilor şi s'au făcut încrucişerĭ cu rasa Merinos. Resultatele mai în tot-déuna n'au fost cele dorite şi acéstă neisbândă a fost datorită numai faptului că rasa Merinos fiind mai plăpândă nu s'au putut împăca chiar după încrucişare cu relele îngrijirĭ, ce se dau oilor nóstre.

Am dat tóte aceste pilde, ca sĕ vĕ atrag, d-le agent, cât mai mult băgarea de sémă asupra greutăţilor, ce sunt de întêmpinat pentru îmbunătăţirea raselor ce avem. In ceea-ce privesce încrucişarea, altă dată se credea, că este un mijloc fórte uşor de îmbunătăţire; acum însĕ se scie şi esperienţele citate mai sus sunt martore, că trebue sĕ fim prudenţĭ, pentru-ca sĕ căpătăm resultate bune.

(Va urma.)

Intrebuinţarea gunoiului.

(Fine.)

10. D'apoi *fîneţa* séu *livedea* de fên credĭ, moşule, că nu slăbesce cu timpul? Şi ea cere sĕ fie îngrăşată din când în când, cu compost séu cu pişălău îndoit cu apă, întocmai ca şi pentru lucernă; de asemenea se pot căra pe pogonul de fâneţe révănă vre-o 7 carĕ de bălegar pe jumĕtate putred, care se împrăştie tómna, înainte de a da ingheţul; ér primăvara se grapă şi se grebléză păiuşul. Dér când nu avem bălegar de prisos, mai folositor este de a păstra gunoiul pentru arăturĭ.

Fênaţelor le prinde bine şi cenuşa, décă o împrăsciem tómna pe de-asupra lor, cam vre-o 16 sacĭ de mĕsură la pogon, dér mai nimerit este a pune cenuşa la grămadă de compost, care este şi mai prielnic pentru fênaţe

Livedile de pe luncă se mai îngraşe dela sine prin revĕrsarea apelor.

11 *Grânele*, anume grâul, ovĕsul şi sĕcara, nu sufere ingrăşare próspĕtă: intr'un pămênt de curênd îngrăşat, mai ales cu bălegar păios, grânele se revarsă, — cad la cea mai mică adiere de vênt; numai décă locul este prea sĕrac, i-se póte da o gunoire slabă de bălegar putred; dér mai bine este de a îngrăşa pentru holda, care vine înaintea grânelor.

— Décă grâul şi sĕcara au eşit slabe din érnă, este de asemenea bine a le împrăştia ceva gunoiu pe de-asupra, séu a-le stropi cu pişălău îndoit cu apă.

12. *Rapiţa* cere gunoire puternică. Vĕd cu bucurie, că a-ţĭ început şi d-vóstră sătenii sĕ puneţĭ rapiţă, care este bănósă, când se face. Dér prea o sĕmănaţĭ des, şi décă a-ţĭ îngrăşa locurile pentru rapiţă, s'ar face pe puţin 2 kilo la pogon.

Gunoiul sĕ fie pe jumĕtate putred şi sĕ se îngrópe odată cu ogorul făcut pentru rapiţă.

13 *Tóte zarzavaturile* şi *legumele* iubesc pămêntul îngrăşat, însĕ cu gunoiŭ ros. Acésta o sciu fórte bine Bulgarii, carĭ îngraşe grădinăriile lor cu bălegar cumpĕrat dela sătenii românĭ. De aceea cu muncă neobosită, de cu primăvară până tómna târdiu, Bulgarii scot atâtea parale după un petec de pămênt.

Nu-ţĭ facĭ idee, moşule, cât de bănósă este legumăria: un sătean, Român ca şi noi, s'a apucat şi mĭ-a spus, că numai dela o tufă de ardeiŭ a scos 80 banĭ.

14. *Via*, spuneai domnule, că se îngraşă şi ea cu bălegar, dér cum anume? Că avem şi noi câte un petec de vie pe cóstă, dér de vre-o doi-trei anĭ încóce se mănéză şi nu rodesce mai de loc. Nu am scăpa-o de mană, décă i-am pune ceva bălegar?

— Nu, moşule, în potriva manei nu este alt leac, decât a stropi via cu saramură de pétră vînĕtă şi var.

— Ei da, aşa ceva am vĕdut la via din grădina domnului Tolescu, care a pus ómenĭ de au stropit'o aşa de tare, încât au rĕmas foile albastre.

— Şi dumnealui culege rod în fie-care an.

— Da, aşa este

— Décă ţi-s'o părea, că pămêntul viei s'a sleit şi el, gunoiesce-l cu bălegar mai putred, care se pune şi se îngrópă tómna séu primăvara timpuriu, pe lângă rêndurile séu rădĕcinile de viţă, ca sĕ vină vre o 5—10 chilograme de gunoiŭ la fie-care rădĕcină.

Via se mai póte îngrăşa şi cu compost, care se pune ca şi bălegarul.

Córdele (curpenii) şi lăstarii tăiaţĭ la plivit, este bine a nu se scóte din vie, ci a-se îngropa la săpat; asemenea şi tiscovina, décă nu se pune la grămada de compost.

Se mai obicĭnuesc la vii şi îngrăşămintele verdĭ: primăvara timpuriu se sémănă prin vie lupin, hrişcă, bob, care se îngrópă cu sapa, când au dat în flóre.

15. *Pomii roditorĭ*, carĭ se sădesc de multe-orĭ pe cóste sĕrace, trebuesc îngrăşaţĭ din când în când, spre a da rod mult şi în fie-care an. N'ai băgat dumneata de sémă, că unii pomĭ fac róde într'un an, ér în cel viitor nu?

Când n'au degerat peste iérnă, séu nu i-au apucat vre-un îngheţ în flóre, orĭ nu iau, nu găsesc în pămênt hrană îndestulitóre pentru a rodi an de an. De aceea este folositor a îngrăşa pomii cu bălegar séu compost, carĭ se pun în şanţurĭ făcute în jurul pomului şi se astupă cu pămênt. Se mai pot îngrăşa şi cu must de bălegar, turnat în mai multe găurĭ făcute cu parul în jurul pomului, cât se întind rădĕcinile.

Este bine a îngrăşa câte puţin de trei orĭ pe an: odată iérna, a doua óră prin Cireşar, ér a treia óră tómna pe la începutul lui Septemvre.

P O V E Ţ E.

Omidele sunt acele insecte stricăcióse, carĭ anĭ de-arêndul fac însemnate stricăciunĭ pomilor, ba în mĕsură mare fiind, nimicesc cu totul pomii ţinuturĭ întregĭ. Culesul cuiburilor de omide se îndeplinesce pe timpul priincios de iérnă şi primăvară de timpuriu, până când nu dă căldura, căcĭ mai târdiu încăldindu-se, părăsesc cuibul şi ca un roiŭ flămênd inundéză pomii şi pe lângă tótă ostenéla şi bunăvoinţa, nu se mai pot culege. In interesul proprietarilor de-o parte, ér de altă parte în sensul ord. ministerial este lipsă de a-se îndeplini acest lucru cât mai cu grabă, décă s'a întrelăsat până acum, căcĭ căldura din dilele trecute, precum şi aceea ce va mai urma, încă va îndemna omidele a părăsi cuibul lor şi a pleca după hrană, făcênd stricăciunĭ şi pagube.

Contra păduchilor de vite. Când nutreţul este aspru, vitele cornute adese-orĭ se umplu de păduchĭ carĭ le slăbesc şi mai tare. Ca mijloc contra acestor parasite stricăcióse se recomandă oţĕt de mere, séu apă ce se scurge dela cartofii fierţĭ, cu care se spală de mai multe-orĭ părţile atacate ale viţei. Aceste leacurĭ sunt fórte ieftine şi orĭ-cine póte sĕ şi-le facă.

MULTE ŞI DE TÓTE.

Incăldirea sobelor cu petrol brut.

Un confrate, redactor la un diar politic cotidian din Bucurescĭ, face dese esperienţe, în presenţa diferiţilor invitaţĭ, cu un aparat pentru încăldirea sobelor cu petrol brut séu reziduri, aparat la a cărui construcţie lucréză de aprópe doi anĭ.

Aceste esperienţe, repetate în nenumĕrate rêndurĭ, au dat în tot-déuna resultate egal de bune.

Aparatul are un aspect fórte simplu, póte fi întrebuinţat cu cea mai mare uşurinţă şi se póte adapta la orĭ-ce sobă, fără escepţie. Nu presintă absolut nicĭ un pericol de foc, aşa că, din acest punct de vedere, orĭ cine-l póte întrebuinţa.

Neapĕrat, că tóte cestiunile de detaliu ale acestei invenţiunĭ nu sunt confecţionate fără reproş, la acest primitiv aparat

Esperienţele de acum au fost făcute şi în presenţa unor persóne technice şi ele n'au avut nimic de criticat ca concepţiune.

Judecând după modul lesnicios şi practic de întrebuinţare pe care aparatul îl presintă, de sigur că i-se predice un viitor frumos.

*

Pisica domestică la Greci şi la Romanii vechĭ.

După un studiu a lui R. Engelmann, aflăm următórele: Victor Hehn a susţinut, că pisica era în anticitate domesticită numai în Egipt şi că s'a rĕspândit în Europa tocmai pe vremea năvălirei barbarilor. Pe ce se întemeia V. Hehn? Pe aceea că în literatura antică nu e vorba de pisică, dér, în locul ei, de alte animale. Aşa în fabula „Şórecul de oraş şi cel de câmp," ar fi fost locul sĕ se pomenéscă de pisică; în loc de acésta însĕ ospăţul şórecilor e turburat de un om, care deschide uşa şi de un câine, care intră lătrând. Aşa dér nu era pe atuncĭ cunoscută pisica, alt-fel ea ar fi avut rolul de duşmană de mórte a şórecilor. Apoi, la Pompei, s'au aflat tot felul de schelete de animale domestice sub cenuşe, dér nicĭ unul de pisică.

Şi totuşĭ pisica nu era cu totul necunoscută Romanilor şi Grecilor. Engelmann arată însĕ multe monumente (picturĭ etc.) din carĭ urméză acest lucru. Aşa sunt două vase de lut din Kameiros, de sigur eşite din fabricĭ ateniene, pa carĭ se vede o cameră de şcólă, unde se învaţă musica; pe amândouĕ vasele se află şi un animal cu muştăţĭ, cu trupu prelung, cu códa lungă, care e pisică. Pe unul din vase se vede un om bătrân ducênd o pisică de o legătóre lungă. Pe cel-lalt vas pisica şade pe un scaun şi un băiat o poftesce sĕ cânte dintr'un instrument musical. Pe alt vas din colecţia lui Panckouck, se vede ér o pisică dusă de o legătóre: un tînĕr ţine în braţe un cocoş, ér de legătóre ţine cu mâna stângă o pisică, şi acésta se smucesce sărind în douĕ picióre. Alt tînĕr admiră pisica, nebăgând de sémă pe cânele sĕu care face „sluj". Pe un vas din colecţia Saburof (Berlin) se vĕd şórecĭ surprinşĭ la óspĕţ de douĕ pisicĭ şi căţăraţĭ pe candelabru. În picturile de pe păreţi la Corneto şi Caere (picturĭ etrusce) se află de asemenea pisicĭ. Şi la Pompei e, de pildă, un tablou, în care un câne mops mic apără o jumătate de pâne şi o cotletă, de un câne mare şi de o pisică borţósă. Engelmann s'a basat mai ales pe douĕ vase descoperite de curênd şi făcênd parte din colecţia Jutta din Ruvo, şi carĭ sunt fabricate în Apulia. Pe amêndouĕ se vede o fată stând de vorbă c'un tînĕr despre un pisoiŭ care se preumblă pe braţul întins al fetei.

Încheerea e că pisica din Eghipt a pătruns de mult la Romanĭ şi Grecĭ, dér multă vreme a fost privită ca animal strĕin şi rar.

*

Cum petrece împĕratul Wilhelm II.

Diarul *„Figaro"* dă următórele fórte interesante amănunte asupra felului cum îşĭ întrebuinţéză diua împĕratul Wilhelm II-a, amĕnunte luate de la un înalt personagiu de la curte, ataşat pe lângă persóna împĕratului.

Părechea imperială se scólă în general la orele şése. Împĕratul îmbrăcă dis de diminéţă uniforma de general (mică ţinută) Acésta este un obiceiu al familiei. Wilhelm I avea obiceiu sĕ dică: „Noĭ Hohenzolernii nu scim ce însémnă îmbrăcămintea de cameră." Împărătésa, deasemenea, pórtă în tot-deauna, chiar şi diminéţa, rochie de oraş, nicĭ odată capot.

Abia sculată, împĕrătésa prepară singură, în micul ei salon, caféua lui Wilhelm II. Ceaiŭ ouă, mâncărĭ recĭ, complectéză primul dejun pe care Majestăţile Lor îl iau în tot-deauna singure. Valeţiĭ aştéptĕ în anticameră spre a fi sunaţĭ şi numai atuncĭ sĕ se presinte.

Micii prinţĭ imperiali şi mica princesă, sculaţĭ la şése ore şi jumătate, vin, între orele şépte şi opt, sĕ îmbrăţişeze pe auguştii lor părinţĭ. La orele opt începe lucru.

Împĕratul merge sĕ-şĭ citéscă corespondenţa în cabinetul sĕu de lucru. Împĕrătésa se duce sĕ dea ordinele necesare treburilor casei, se ocupă de spitalurile şi de bisericele carĭ se clădesc sub protecţiunea ei. Împĕratul citesce 300—400 de scrisorĭ.

După un cés, împĕratul şi împărătésa ies la plimbare, în trăsură, vara ca şi iarna. Plimbarea prin Thiergarten ţine în general de la orele nouĕ până la dece fără un sfert.

La dece ore împăratul primesce raportul mareşalului curţei, într'o sală vastă, decorată cu busturile lui Wilhelm I. Moltke, Roon, Richard Wagner, etc. Mareşalul curţiĭ îĭ dă socotélă despre afacerile carĭ intereséză Casa regală, îĭ presintă programul serbărilor de dat, călătoriile de făcut.

După mareşalul Curţei urméză de obiceiŭ şeful cabinetului militar, apoi şeful cabinetului civil, aşa de temut de miniştri, apoi adese-orĭ cancelarul imperiului şi din timp în timp câte un secretar de stat.

Audienţele pe carĭ le acordă împĕraratul urméză după raport.

La orele 1 după amiadĭ totul este sfîrşit. Împăratul şi împărătésa se aşéză la o masă la unu şi jumătate, în sala Colónelor. Masa, în totdeauna fórte simplă

la care iau parte de două ori pe săptămână înalţii funcţionari ai Curţei, nu ţine nici odată mai mult de trei-deci de minute.

După masă, Majestăţile Lor iau caféua în apartamentele împărătesei, apoi ies în trăsură, visitând ateliere de pictură sau sculptură.

La cinci ore şi jumătate, împăratul se ocupă de afacerile urgente ale Statului, une-ori face visită unui ambasador strein séu cancelarului imperiului. Tot pe acéstă vreme împăratul citesce diarele, din cari îi se prepară extracte, dér pe cari une-ori le citeşte şi în întregime.

Séra, Wilhelm II o petrece séu la teatru, unde se prepară un lunch, séu la amici cari presintă mai dinainte împăratului lista persónelor învitate, séu la castelul regal; Wilhelm II jócă cu mare plăcere „skat" un joc de cărţi german pe cât de complicat, pe atât de interesant.

La miedul nopţei de obiceiu tótă lumea dórme în castel.

Casuri speciale dovedesc, că cel mai bun mijloc de vindecare contra şoldinei şi reumatismului este alifia lui Zoltan. Sticla costă 2 coróne, în farmacia lui Béla Zoltán în Budapesta. Cei mai renumiţi medici recomandă acéstă alifie, care şi în streinatate se folosesce.

Cura băilor de burueni depurative „Dinşoreanu" Ploesci. Cu acéstă cură uşóră de aplicat şi de urmat se póte restabili ori-ce, suferind de ori-ce bólă, în ori-ce timp al anului, fără témă de récélă. La bólele de cancer, tuberculosă, epilepsie, hemoroide, paralisie totală séu parţială, hemiplegie, etc. fac angajamente garantate pentru restabilirea sănătăţii. Cei cari se pot acomoda în locuinţa lor, se pot curarisi singuri acasă, după o instrucţie specială bólei cerută de suferind. Consultul prin corespondenţă fără instrucţie e gratuit, asemenea e gratuită şi instrucţia pentru cei ce vor dovedi, că sunt săraci fără mijlóce. La casuri grave, unde mórtea ar ameninţa viéţa, şi medicina nu mai póte da ajutorul dorit, pentru salvarea celui în pericol mě póte chema ori-cine telegrafic. *Dinşoreanu*, physiolog-hidropat.

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr. *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră dela Ferăstrĕu şi la Semin-rul Nifon Metropolitul din Bucuresci. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. *I Agrologia*, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figuri în text. Carte didactică aprobată de Ou Ministerul Agriculturii al Românie cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne*.

Vol. II *Fitotechnia*, séu cultura specială a plautelor, 38 cóle de tipar cu 202 figuri în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne*.

Vol. III. *Zootechnia*, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lăuăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figuri în text. Costă *8 coróne*.

Vol. IV. *Economia Rurală*, séu organisarea şi administrarea moşiilor mari şi mici. Costă *8 coróne*.

Cartea d-lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai mari ca şi pe cele mici privitóre la agricultura română din tóte ţĕrile locuite de Români, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrări apărute până acum în limbile culte: germană, franceză, etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul Ungurescc. Ediţiunea a doua. Preţul 60 b. pl. 5 b Porto.

Despre influinţa împrejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck de Panaite Iosin. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sărac în ţéră săracă". Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

POŞTA REDACŢIUNEI.

Poesiile: „Primăvara", „Pe mormênt", „Monument jubilar", şi poesiile poporale din Iclănzel, nu se pot publica.

P. N., loco: „Florica" (schiţă) nu întrunesce condiţiile necesare unei lucrări de felul cum ţi-ai propus sĕ scrii. Limbagiul ar mai merge.

P. F. I.: Publicarea „întê-pinării" era de prisos. Scrierea „Vinarsul, trezvia" nu e de loc potrivită.

Scrieri istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa", interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pintea Vitézul", tradiţiuni, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul*. Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiuni şi istorisiri din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 bani plus 6 bani porto.

„Românul în sat şi la óste". Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

„David Almăşianu", schiţe biografice de *Ioan Popea*. Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Reflexiuni fugitive" la cap. I din cartea lui Dr. Réthi László întitulat „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása", scrisă de Arghirobarb. Preţul 40 bani. (+ 56 p.)

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ. Preţul 2 cor.. plus porto 10 bani. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

„Pentru memoria lui Avram Iancu", apelul dat cătră ministerul de interne D. Percz-l prin d-l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 coróuă. In România 2 lei plus 5 bani porto.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal". studiu psihologic poporal de I. *Paul*. Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie *Porumbescu*. Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Calendarul sĕptĕmânei.

MARTIE. (1902) are 28 dile. GERMĔNAR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	3 S. Entrop Vabil	16 Iudic. Henr.
Luni.	4 C. păr. Gherasim	17 Gertrud.
Marţi	5 Sf. Mart. Canon	18 Alesandru
Merc.	6 Sf 42 martiri	19 S. Iosif
Joi	7 M. Vasil. şi Efre	20 Niceta, Eug.
Viner	8 Inchin. sf. Cruci	21 Benedic
Sâm.	9 † S. 40 M. d. Seb.	22 Octavian

Cursul la bursa din Viena.

Din 14 Martie n. 1902.

Renta ung. de aur 4%	120 05
Renta de coróne ung. 4%	97 55
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	120 20
Impr. căil. fer. ung. in argint 4½%	100 80
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	120.20
Bonuri rurale ungare 4%	97.—
Bonuri rurale croate-slavone	96.—
Impr. ung. cu premii	197.50
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	164 —
Renta de argint austr.	101.80
Renta de hârtie austr.	101.45
Renta de aur austr.	120.85
Losuri din 1860.	154.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16 36
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	742.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	695.25
Napoleondori	19 10
Mărci imperiale germane	117.30
London vista	240.05
Paris vista	95.50
Rente de coróne austr. 4%	99.30
Note italiene	93.45

Cursul pieţei Braşov.

Din 15 Martie n. 1902.

Bancnota rom.	Cump.	18.98	Vênd.	19.02
Argint român.	„	18.40	„	18.44
Napoleond'ori.	„	19.—	„	19.10
Galbeni	„	11.30	„	11.40
Ruble Rusesci	„	126.—	„	127.—
Mărci germane	„	58.50	„	—.—
Lire turcesci	„	10.72	„	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	„	101.—

Bursa de Bucuresci

din 13 Mart. 1902.

Valori	Do-bêndă	Scad. cup.	Cu bani gata
Renta amortisabilă	5%	Apr.-Oct	97.½
„ „ Impr. 1892	5 „	Ian.-Iul.	96 ½
„ „ din 1893	5 „	„ „	96.½
„ „ 1894 int. 6 mil.	5 „	Apr.-Oct.	84.—
„ „ Impr. de 32½ mil.	4 „	Ian.-Iul.	85.—
„ „ Impr. de 50 mil.	4 „	„ „	85.½
„ „ Impr. de 274 m. 1890	4 „	„ „	85.½
„ „ Impr. de 45 m. 1891	4 „	„ „	85.½
„ „ Im. de 120 mil. 1894	4 „	„ „	86.½
„ „ Impr de 90 mil. 1896	4 „	„ „	86.—
Oblig. de Stat (Conv. rurale)	6 „	Mai-Nov.	—.—
„ Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	—.—
„ comunei Bucuresci 1883	5%	Ian.-Iul.	—.—
„ „ „ din 1884	5 „	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5 „	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5 „	Mai-Nov.	—.—
Scrisuri fonciare rurale	5 „	Ian.-Iul.	95.⅛
Scris. fonciare rurale din 1890	4 „	„ „	83.¼
„ „ urbane Bucuresc	5 „	„ „	81.½
„ „ „ Iaşi	5 „	„ „	77.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6 „	„ „	—.—
	V. N.		—.—
Banca Rom. ult. div. fr. 12.81	500	150 v.	
Banca Nation. ult. div. 85.—	500	într. v.	—.—
Banca agricolă	500	150 v.	2850
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	281.—
Naţionala de asig. ult. div. lei 43	200	„ „	185.—
Soc. bazalt artif. ult. div. lei 30	250	„ „	429.—
Soc. rom. de constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	429.—
Soc. rom. de hârtie ult. —.—	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult. 4 lei	100	„ „	—.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	1000	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 l.	300	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 l	1000	„ „	—.—
Sociat. p. constr de Tramaxs	200	„ „	—.—
20 franci aur	—	„ „	—.—
Fabricile Unite de gazóse.	12	„ „	—.—

Scompturi:

Banca na. a Rom.	6%	Paris	3%
Avansuri pe efecte	7 „	Petersburg	5—
Banca agricolă	9-10%	Berlin	3¼
Londra	3.—	Belgia	3—
Viena.	3½	Elveţia	3%

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 13 Mart. 1902

Seminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Grâu Bănăţenesc	80	9.60	9.75
Grâu dela Tisa	80	9.55	9.65
Grâu de Pesta	80	9.55	9.65
Grâu de Alba regală	80	.—	.—
Grâu de Bácska	80	.—	.—
Grâu unguresc de nord	80	.—	.—
Grâu românesc	80	—	.—

Seminţe vechi ori noue	Soiul	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilograme dela	până la
Sĕcara		70—72	7.40	7.50
Orz	nutreţ.	60—62	7.30	7.40
Orz.	de rachiu	62—64	6.10	6.20
Orz	de bere	64—66	5.75	6.—
Ovĕs		———	.—	—
Cucuruz	bănăţen	75	.—	—
Cucuruz	alt soiu	78	—.—	—.—
Cucuruz	„ „			
Hirişcă			4.50	5.90

Producte div.	Soiul		Cursul dela	până
Săm. de trifoiŭ	Luţernă ungur.	Preţul per 100 de chilograme	45.—	53.—
„	„ transilvană		42.—	46.—
„	„ bănăţénă		47.—	49.—
„	„ roşiă		—.—	—.—
Ulei de rapiţă	rafinat duplu		—.—	—.—
Ulei de in			—.—	—.
Unsóre de porc	dela Pesta		55.75	56.25
„ „	dela ţéră		—.—	—.—
Slănină	svêntată		46.—	47.—
Prune	din Bosnia		—.—	—.—
„			—.—	—.—
Lictar	Slavon şi Serbia		—.—	—.—
„	din Serbia în s.		17.50	17.75
Nuci	slavon nou		—.—	—.—
Gogoşi	sêrbesc		—.—	—.—
„	din Ungaria		—.—	—.—
Miere	unguresci		—.—	—.—
„	sêrbesci		—.—	—.—
Céră	brut		—.—	—.—
Spirt	Drojdiuţe de s.		—.—	—.—

Têrgul de rîmători din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 11 Martie n. de 32,232 capete, la 12 Martie au intrat 956 capete şi au eşit 493 capete, rĕmânênd la 13 Martie n. un numĕr de 32,695 capete.

Se notéză marfa **ungurêscă**: veche grea dela 100.— 102 fil. tînĕră grea dela 106—107 fil., de mijloc dela 102—104 fil. uşóră dela 100—102 fil. — **Sêrbêscă**: grea 102—104 fil., de mijloc 98— 100 fil., uşóră 96—98 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 13 Mart. 1902.

	cump.	vinde
Basilica	18 70	19 70
Credit	438 —	440 50
Clary 40 fl. m.	170.—	173.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	83. -	87.—
Krakau	76. -	78 —
Laibach	73.—	77.—
Buda	—.—	—.—
Palffy	215 —	216.—
Crucea roşie austriacă	188.—	192.—
„ „ ung.	54 —	55.—
„ „ ital.	29.50	30.10
Rudolf	80.—	84.50
Salm	227.—	237.—
Salzburg	82.—	83 —
St. Genois	263 —	270.—
Stanislau	—.—	—.—
Trientine 4½% 100 m. c.	415.—	417.—
„ 4% 50	45.—	43.—
Waldstein	60.50	62 —
„ de 10 franci	28.—	30.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.